

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 19-20 stycznia r. na kierunku „pedagogika” prowadzonym w obszarze nauk społecznych oraz obszarze nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Amadeusz Krause – członek PKA
członkowie: prof. dr hab. Bożena Muchacka – członek PKA
dr hab. Sławomir Przybyliński – ekspert PKA
Artur Gawryszewski – ekspert PKA ds. formalno-prawnych
Adrian Dulęba – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pedagogika” prowadzonym na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac dyplomowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Uniwersytet Śląski w swojej misji odwołuje się do najlepszych wzorców akademickich. Uniwersytet Śląski działając w myśl najlepszej tradycji etosu nauki europejskiej przyjmuje, iż jako wspólnota uczonych i studentów złączonych wzajemnym szacunkiem i zaufaniem nie tylko odpowiada na wzrastające edukacyjne potrzeby społeczności, którym czyni zadość kształcąc na najwyższym możliwym poziomie i prowadząc badania naukowe w poszanowaniu podstawowego prawa akademickiej wolności w dociekaniu Prawdy, lecz także wypełnia istotną służbę społeczną polegającą na wszechstronnym rozwijaniu osobowości oraz formowaniu twórczych postaw i duchowych aspiracji ludzi z nim związanych, oddziałując w ten sposób na kulturowe oblicze Regionu i całej Polski.

Uniwersytet Śląski służy nie tylko wielkiej idei chronienia i przekazywania myśli stanowiącej efekt pracy przeszłych pokoleń, lecz wnosi swój wkład do kulturowego dziedzictwa społeczeństwa poprzez twórczą pracę badawczą i artystyczną, interpretację współczesnej rzeczywistości i analizę ewolucji wartości kształtujących bezpośrednie otoczenie. Geograficzna i kulturowa lokalizacja Uniwersytetu na pograniczach regionów, którym historia przeznaczyła odrębne losy, lecz które przez stulecia rozwijały swoją kulturę we wzajemnym przenikaniu się i dialogu, sprzyja europejskiemu wymiarowi Uczelni jako miejsca, którego tożsamość konstituuje się nie poprzez izolację, lecz dzięki gotowości gościnnego przyjęcia tego, co Inne i Odmienne.

W misję Uniwersytetu Śląskiego dobrze wpisuje się strategia rozwoju akredytowanej Jednostki. Kształcenie na kierunku *pedagogika* prowadzone jest przez Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. Kierunek ten przypisany został do dwóch obszarów: nauk społecznych (dyscypliny: pedagogika, socjologia, psychologia, nauki o polityce oraz prawo) i nauk humanistycznych (dyscypliny: filozofia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, historia, etnologia oraz nauki teologiczne).

Strategia rozwoju kierunku pedagogika bezpośrednio wiąże się bezpośrednio z misją Uniwersytetu Śląskiego. Obszary rozwoju ocenianego kierunku studiów uwzględniają główne zadania kluczowe, cele strategiczne i operacyjne, typy działań określone w dokumencie *Strategia rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012 – 2020*.

Zadania kluczowe na kierunku obejmują cztery wytyczone cele strategiczne Uniwersytetu:

1. dbałość o poziom prowadzonych badań naukowych i mocne zespoły badawcze;
2. zwiększenie i doskonalenie innowacyjnych, nowoczesnych form kształcenia i oferty dydaktycznej;
3. zintensyfikowanie i poszerzenie współpracy z otoczeniem i z uczelniami zagranicznymi;
4. systemowe zarządzanie kierunkiem na Wydziale zgodnie z systemowym zarządzaniem Uniwersytetem.

Jednostka przedstawiła w dokumentacji szczegółowy opis i zakres tych zadań strategicznych oraz wskazała ich realizację na wizytowanym kierunku. W opinii zespołu w misję Uczelni i strategię Jednostki dobrze wpisuje się kierunek pedagogika. Jego naczelnym zadaniem jest wzmacnianie potencjału kadrowego regionu w systemie nowoczesnej i innowacyjnej edukacji, opiece i wychowaniu młodego pokolenia. Kierunek poprzez swą urozmaiconą ofertę edukacyjną jest istotnym źródłem edukacji międzykulturowej w regionie przygranicznym.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Instytut Nauk o Edukacji w ramach kierunku pedagogika nawiązał współpracę dydaktyczno-naukową i promocyjną ze szkołami ponad gimnazjalnymi w regionie śląskim. W ramach współpracy strony deklarują m.in. realizację fakultatywnych zajęć dydaktycznych, warsztatów pracy twórczej, realizację praktyk studenckich, prowadzenie badań i innych form aktywności edukacyjnej, kulturalnej i społecznej. Tego rodzaju współpracę nawiązano z Liceum Ogólnokształcącym im. Noblistów Polskich w Rydułtowach w ramach innowacji pedagogicznej programowo-organizacyjnej „animacja kultury”.

Instytut Nauk o Edukacji kieruje również swoją ofertę edukacyjną do wybranych liceów ogólnokształcących w ramach tzw. „Cieszyńskiego Uniwersytetu Latającego”. Projekt przewiduje realizację wykładów i warsztatów, których celem jest atrakcyjna promocja szeroko pojętej wiedzy z zakresu pedagogiki: wczesnoszkolnej, przedszkolnej, opiekuńczo-wychowawczej, animacji społeczno-kulturalnej, terapii pedagogicznej. Ma to być również motywacja do pogłębiania zainteresowań i stworzenie bliskiej więzi z uczniami, którzy zechcą studiować na kierunku pedagogika w Uniwersytecie Śląskim.

Poza procesem dydaktycznym ciągłej ocenie interesariuszy podlega koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku. W procesie kształtowania i ewaluacji koncepcji kształcenia uczestniczyli interesariusze wewnętrzni, szczególnie przedstawiciele Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego, którzy każdorazowo opiniowali i brali udział w głosowaniu powołania nowych specjalności na kierunku Pedagogika 1. i/lub 2. stopnia w porozumieniu z przedstawicielami kół naukowych i innych organizacji studenckich.

Działania te odbywają się także przy udziale interesariuszy zewnętrznych, do których należą szkoły, przedszkola, placówki oświatowe, wychowawcze, opiekuńcze, zakład karny, instytucje kultury, muzea, urzędy miast, centra kultury, stowarzyszenia działające w sektorze kultury i pomocy społecznej. Do przykładowych instytucji, z którymi jednostka współpracuje należą (w dokumentacji załączono skany korespondencji z tymi instytucjami):

- Zespołem Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Skoczowie
- Liceum Ogólnokształcącym Towarzystwa Szkolnego im. M. Reja w Bielsku-Białej
- Wiślańskim Centrum Kultury
- Szkołą Podstawową nr 3 w Pszowie
- Zespołem Szkół Ogólnokształcących im. S. Żeromskiego w Bielsku-Białej
- Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Cieszynie
- Katolickim Liceum Ogólnokształcącym Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Wodzisławiu Śląskim
- Powiatowym Zespołem Szkół nr 2 im. K. Miarki w Pszczynie
- Liceum Ogólnokształcącym im. P. Stalmacha w Wiśle
- Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Ustroniu
- Zespołem Szkół Technicznych w Cieszynie
- Zakładem Karnym w Cieszynie
- I Liceum Ogólnokształcącym im. A. Osuchowskiego w Cieszynie
- Zespołem Szkół im. Wł. Szybińskiego w Cieszynie
- Zespołem Szkół w Gogołowej
- Książnicą Cieszyńską
- Etno Chatą „Topolej”
- Gminnym Ośrodkiem Kultury w Golezowie
- Liceum Ogólnokształcącym im. Noblistów Polskich w Rydułtowach
- Szkołą Podstawową nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie

- Zespołem Szkół nr 6 w Rybniku – Miastem Rybnik
- Ośrodkiem Edukacyjno-Rehabilitacyjno-Wychowawczym w Ustroniu
- Zespołem Szkół Specjalnych nr 3 w Pszczynie
- Zespołem Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu
- Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Sosnowcu
- Zespołem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Cieszynie
- Zespołem Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych w Cieszynie
- Zespołem Szkół Budowlanych im. Gen. S. Grota Roweckiego w Cieszynie

Współpraca polega na ocenie aktualnych programów kształcenia i uzgodnieniu zakresu harmonogramu praktyk, a następnie opracowaniu formuły upowszechniania materiału zgromadzonego przez studentów (publikacje, wystawy). W trakcie wprowadzania systemu KRK prowadzone były konsultacje z potencjalnymi pracodawcami w zakresie dostosowania programu kształcenia do oczekiwań pracodawców i wymogów rynku pracy – kompetencji i kwalifikacji będących przedmiotem przygotowywanych programów kształcenia nowych specjalności na kierunku pedagogika: doradztwo zawodowe i edukacyjne z socjoterapią, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z metodyką edukacji na odległość (studia 1. stopnia), animacja społeczno-kulturalna z turystyką kulturalną, pedagogika społeczna z geragogiką, pedagogika społeczna z socjoterapią, wychowanie przedszkolne z wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka (studia 2. stopnia).

W ocenie zespołu Wydział bardzo aktywnie współpracuje z środowiskiem lokalnym, władzami miasta i placówkami edukacyjno-wychowawczymi regionu.

Zwraca uwagę wielość specjalności na wizytowanym kierunku i ciągle próby zwiększania jego atrakcyjności. Szczególne miejsce w ofercie wydziału ma kształcenie nauczycieli i terapeutów. Zarówno na pierwszym, jak na drugim poziomie kształcenia studenci mają możliwość wyboru aż 8 specjalności.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowana misja i strategia jednostki sięga w swych treściach i zadaniach do najlepszych tradycji akademickich. Uczelnia wykazała, iż kształcenie na kierunku „pedagogika” bardzo dobrze wpisuje się w tą tradycję. W dokumentacji jednostki zawarto opis realizacji czterech podstawowych celów strategicznych Jednostki w powiązaniu z rozwojem wizytowanego kierunku.

2) Jednostka jest bardzo mocno usytuowana w środowisku lokalnym. Współpracuje z szeregiem instytucji edukacyjnych, oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych w regionie. Współpraca ta jest udokumentowana. Jednostka podaje też przykłady współpracy z interesariuszami wewnętrznymi, w tym z Samorządem Studentów.

Ofertę edukacyjną dla wizytowanego kierunku oceniona pozytywnie.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na ocenianym kierunku Pedagogika, na stopniu I i II zgodnie z treścią istniejących dokumentów realizuje proces kształcenia wpisujący się w Krajowe Ramy Kwalifikacji. Uczelnia dysponuje dokumentami, które wskazują na podjęcie zadań związanych z definiowaniem efektów kształcenia, celów oraz treści zgodnie z wymaganiami KRK. Przyjęte efekty kształcenia wpisują się w misję Uczelni i są zgodne z koncepcją kształcenia na kierunku pedagogika. Senat Uczelni w 2012 roku (Uchwała nr 133 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie wprowadzenia od roku akademickiego 2012/2013 efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim – załącznik 62 i 63) zatwierdził efekty kształcenia dla kierunku pedagogika I i II stopnia lokując je w obszarze nauk humanistycznych i społecznych, profil ogólnoakademicki. Następnie w 2013 roku Senat stosowną Uchwałą (Uchwała nr 105 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 kwietnia 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia od roku akademickiego 2012/2013 efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim) przyjął drugą wersję efektów kształcenia. Uczelnia opracowała również efekty kształcenia związane z kwalifikacjami uprawniającymi do wykonywania zawodu nauczyciela, zarówno dla I i II stopnia. Warto jednak zauważyć, iż Uczelnia przyjęła wzorcowe efekty kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1521) wyczerpując je wszystkie, jednakże z uwagi na potrzebę realizacji dodatkowych celów kształcenia w ramach studiów I i II stopnia, uzupełniono je o dodatkowe efekty. Zatem literalnie przyjęto efekty wzorcowe dodając także inne, które w ocenie Zespołu Wizytującego stanowią istotne uzupełnienie wzorcowych efektów kształcenia, dla uzyskania określonych kwalifikacji absolwenta i kształtowania jego odpowiedniej sylwetki. Przykładowy dodatkowy (poza wzorcowymi) efekt przyjęty przez Uczelnię dla I stopnia – K_U15 potrafi dokonać podstawowej analizy i oceny wytworów kulturowych oraz wykorzystywać indywidualne umiejętności twórcze do projektowania i realizacji działań w różnych środowiskach społecznych; K_K09 jest aktywnym uczestnikiem życia społeczno - kulturalnego, ma świadomość wartości i poszanowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego regionu, kraju lub świata oraz dostrzega jego ważność i aktualność dla budowania społeczeństwa obywatelskiego. Natomiast dla II stopnia dodatkowe efekty to w szczególności: K_U13 potrafi dokonać krytycznej analizy wytworów kultury w celu określenia ich znaczenia w projektowaniu i realizacji działalności edukacyjnej; K_K09 aktywnie uczestniczy jako organizator, twórca lub odbiorca w życiu kulturalnym na poziomie lokalnym i regionalnym a jednocześnie wykazuje zainteresowanie różnymi wydarzeniami kulturalnymi.

Przyjęcie efektów kształcenia dla kierunku pedagogika na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyło się po konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

W Uczelni obowiązują także efekty tzw. modułowe posiadające odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia. Niniejsze należy ocenić pozytywnie, tym bardziej, że funkcjonują również efekty nauczycielskie dla specjalności nauczycielskich. Np. efekty: KN_W01 - posiada wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia, zarówno w aspekcie biologicznym, jak i psychologicznym oraz społecznym, poszerzoną w odniesieniu do odpowiednich etapów edukacyjnych; KN_U06 - posiada umiejętności diagnostyczne pozwalające na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opracowywanie wyników

obserwacji i formułowanie wniosków; KN_K08 - jest gotowy do podejmowania indywidualnych i zespołowych działań na rzecz podnoszenia jakości pracy szkoły.

Odnosząc się do spełnienia pozostałych wymagań formalnych, stwierdzić należy, iż Uczelnia i funkcjonujący w jej obrębie Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji wypełniła warunek dostosowania programów kształcenia dla specjalności nauczycielskich I stopnia (I stopień - zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z metodyką edukacji na odległość) – zgodnie z Rozporządzeniem z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U z 2012 r., poz. 131). Wynika to z analizy dokumentów udostępnionych przez Uczelnię - matryce efektów kształcenia, treść sylabusów opracowanych do poszczególnych przedmiotów. Opracowano także matrycę pokrycia przyjętych tzw. efektów nauczycielskich. Wątpliwości w omawianym względzie (o tym poniżej) pojawiają się przy II stopniu kształcenia - zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna, wychowanie przedszkolne z wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka).

Odrębna kwestia budząca znaczne zastanowienia, to fakt realizowania na kierunku pedagogika I i II stopnia specjalności - Terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej. W ocenie ZO PKA niniejsza specjalność mogłaby być ewentualnie prowadzona na kierunku pedagogika specjalna, bądź takim gdzie realizuje się efekty kształcenia z zakresu pedagogiki specjalnej. Warto zauważyć, iż na kierunku pedagogika specjalna realizowane są inne efekty kształcenia aniżeli na kierunku pedagogika, co powoduje brak właściwej korelacji pomiędzy kierunkiem, specjalnością i efektami kształcenia. Praca z osobami z niepełnosprawnością wymaga określonej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które można uzyskać jedynie poprzez osiągnięcie efektów kształcenia umocowanych w obrębie kierunku pedagogika specjalna. Uczelnia w suplemencie do dyplomu tejże specjalności I stopnia pisze m.in.: „Miejscem pracy absolwenta o specjalności terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej będzie przede wszystkim środowisko społeczne, najbliższe otoczenie osoby niepełnosprawnej i różnego rodzaju instytucje podejmujące wychowanie, kształcenie i terapię osób niepełnosprawnych”.

Dla prowadzonych specjalności w formule KRK realizowanych (a także będących w ofercie, ale obecnie nieaktywnych) na kierunku pedagogika (I stopień animacja społeczno-kulturalna, terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, doradztwo zawodowe i edukacyjne z socjoterapią, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z metodyką edukacji na odległość, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny; II stopień animacja społeczno-kulturalna z turystyką kulturalną, terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna, pedagogika społeczna z geragogiką, pedagogika społeczna z socjoterapią, wychowanie przedszkolne z wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza), opracowano matryce pokrycia efektów kształcenia, które nie budzą większych zastrzeżeń. Sporządzone matryce efektów przyporządkowują efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wszystkim modułom realizowanym w ramach programów kształcenia. Stopień pokrycia kierunkowych efektów kształcenia przez moduły (z podziałem na rodzaj zajęć) wyrażony został przy pomocy liczb w skali od 1 do 5. Liczby określają stopień, w jakim efekty kształcenia związane są z danym modułem i odpowiadają poszczególnym efektom kierunkowym – im wyższa liczba, tym większy „stopień realizacji” (zapis w sylabusie) tych efektów. Warto wskazać, iż wszystkie efekty posiadają pokrycie, lecz uwidacznia się znaczna różnorodność w ich natężeniu.

Należy w tym miejscu zasygnalizować pewien fakt związany z realizacją efektów kształcenia, mający miejsce na cieszyńskim Wydziale. Otóż na specjalności I i II stopnia realizowane są specjalności o identycznej nazwie - terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej, zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna (spec. nauczycielska) oraz zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne (spec. nauczycielska). Czy zatem absolwent I stopnia spec. zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna może aplikować na studia II stopnia specjalności o tej samej nazwie? Jeżeli tak, to istnieje ryzyko, że spotka się na studiach z absolwentem innej specjalności tzw. nienauczycielskiej. Co zatem z realizacją nauczycielskich efektów kształcenia na poziomie rozszerzonym? Wszak w zasadach rekrutacji (Uchwała nr 128 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 maja 2013 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Śląskim w roku akademickim 2014/2015 oraz Załącznik nr 1 - Kryterium – zakres kwalifikacji dla Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji rok akademicki 2014/2015), znajduje się zapis dotyczący aplikowania na II stopień kierunku pedagogika bez rozróżnienia na specjalności nauczycielskie i pozostałe - „O przyjęcie na studia mogą się ubiegać kandydaci, którzy uzyskali dyplom studiów wyższych w zakresie nauk humanistycznych lub społecznych.” Zapis ważny, lecz nie do końca precyzyjny w kontekście specjalności nauczycielskich. Tym bardziej, że w suplementach dla niniejszych specjalności, zarówno tych realizowanych na I, jak i na II stopniu czytamy o nadawaniu kwalifikacji dający możliwość pracy na stanowisku nauczyciela. Sprawa wydaje się niezwykle skomplikowana i niejednoznaczna interpretacyjnie. Można by uczynić dwie ścieżki kształcenia, pierwsza dla absolwentów posiadających już kwalifikacje nauczycielskie (wówczas na poziomie rozszerzonym realizują efekty), a druga ścieżka dla absolwentów z obszaru nauk społecznych i nauk humanistycznych, którzy na II stopniu kształcenia chcą uzyskać omawiane kwalifikacje. Formuła w obecnym kształcie jest mało czytelna i w pewnych zakresach podważające nadawanie kwalifikacji nauczycielskich, gdyż (o czym poniżej w punkcie 3) program studiów specj. nauczycielskich realizowanych na II stopniu nie w każdym zakresie zgodny jest z wytycznymi Rozporządzenia z 2012 roku o nadawaniu kwalifikacji nauczycielskich.

Druga kwestia związana z omawianą problematyką dotyczy identycznego nazewnictwa specjalności I i II stopnia i pewnych niejasności, właśnie co do kwalifikacji jakie nadaje się na obydwu stopniach kształcenia. Nad niniejszą kwestią należałby się zastanowić.

Na kanwie tematyki efektów kształcenia należy wskazać na spójność kierunkowych i obszarowych efektów kształcenia, co pozwala sądzić, iż istnieją realne możliwości osiągnięcia przez studenta niniejszych efektów kształcenia przyjętych przez Uczelnię poprzez realizację poszczególnych przedmiotów, czy też grup przedmiotów oraz praktyk zawodowych.

Efekty kształcenia oraz sylabusy przedmiotowe dostępne są w formie papierowej w Dziekanacie, natomiast w wersji elektronicznej zawieszone są na stronie internetowej Wydziału i dostępne są po zalogowaniu.

2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na wizytowanym kierunku Pedagogika I i II stopień przyjęte uchwałą Senatu Uczelni efekty kształcenia poprawnie przypisano do wyodrębnionych przedmiotów/modułów kształcenia i uznać można, że są sprawdzalne. Efekty przygotowane są w sposób zrozumiały i spójny w kontekście efektów obszarowych dla nauk społecznych i nauk humanistycznych.

3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Podczas wizytacji programowej na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na kierunku pedagogika poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Jednym z istotnych wymienionych wyżej elementów dokumentacji są suplementy do dyplomu, które poddano analizie. W Uczelni opracowane są suplementy dla wszystkich realizowanych specjalności. Są one opracowane przejrzysto z zestawem przedmiotów realizowanych podczas studiów oraz z prezentacją efektów kształcenia obowiązujących na danym kierunku studiów. W punkcie 6. suplementu pojawia się jednak pewna uwaga dotycząca nieuwzględnienia w nim ważnych, a wręcz koniecznych informacji, szczególnie z punktu widzenia potencjalnego pracodawcy. Chodzi o brak dokładnych danych o przebytych praktykach – zarówno godzinach, jak również miejscach praktyk. Niniejsze braki zauważono szczególnie w suplementach II stopnia.

Sposoby weryfikacji efektów kształcenia zaprezentowano w opracowanych sylabusach do modułów. W pkt. 4 znajduje się tabela poświęcona weryfikacji efektów, zawierająca nazwę (typ) sposobu weryfikacji, szczegółowy opis weryfikacji i kod(y) weryfikacji efektu. W analizowanych sylabusach modułowych wymienia się wiele sposobów weryfikacji efektów kształcenia, np. egzamin pisemny, kolokwium, wypowiedź ustna z prezentacją, prezentacja, projekt, esej, praca pisemna, test pisemny, praca w grupach, portfolio, czy też opis i analiza przypadku.

Ta część dotycząca sposobów weryfikacji efektów kształcenia w zdecydowanej większości analizowanych sylabusów opracowana jest przejrzysto i prawidłowo, co pozwala stwierdzić, że istnieje możliwość weryfikacji założonych przez Prowadzącego zajęcia efektów kształcenia. Podkreślić należy także, iż znajdujące się w sylabusach rozwiązania związane z weryfikacją efektów kształcenia odnoszą się do wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne).

W omawianym kontekście poproszono podczas wizytacji o dostarczenie tzw. prac etapowych studentów (np. testy, kolokwia, prace pisemne). Analizowane prace były zgodne z założeniami prezentowanymi w sylabusach przedmiotowych.

Zespół Oceniający poddał oglądowi dostarczone w znacznej liczbie protokoły z przeprowadzonych egzaminów i zaliczeń (wydruki w systemie USOS). Nie budzą one większych zastrzeżeń. Są kompletne i opracowane rzetelnie ze zróżnicowanymi ocenami z poszczególnych przedmiotów (oceny od ndst do bdb), dając perspektywę weryfikacji stopnia realizacji efektów kształcenia.

Kolejnym, a zarazem końcowym weryfikatorem wszystkich efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Na cieszyńskim Wydziale UŚ w Katowicach należy proceduralnie i z formalnego punktu widzenia uznać go za właściwy. Szeroko o pracy dyplomowej (rozdział VI.) oraz egzaminie dyplomowym (rozdział VII.) czytamy w Regulaminie Studiów UŚ w Katowicach. Warty wyeksponowania jest nie często spotykany w uczelniach wyższych zapis zamieszczony w § 30, gdzie czytamy m.in.: „Dziekan, po zasięgnięciu opinii rady wydziału, może upoważnić do kierowania pracą licencjacką (projektem inżynierskim) zaliczanego do minimum kadrowego danego kierunku nauczyciela akademickiego z tytułem zawodowym magistra.” Z Regulaminu dowiadujemy się także, że „Dziekan kieruje do recenzji pracę dyplomową po przyjęciu jej przez promotora.” Natomiast w §31 traktującym o egzaminie dyplomowym czytamy, iż „1. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest

osiągnięcie efektów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia oraz uzyskanie pozytywnych ocen pracy dyplomowej” oraz że „2. Egzamin dyplomowy odbywa się przed powołaną przez dziekana komisją, w której skład wchodzi co najmniej trzy osoby, w tym przewodniczący i promotor. Przynajmniej jeden z członków komisji powinien posiadać co najmniej stopień doktora habilitowanego.” Swoistą ciekawostką jest także zapis mówiący o tym, że w dyplomie ukończenia studiów ostateczny wynik studiów może być celujący (od 4,91).

Jednak zasygnalizować trzeba usterki wpływające na to, że nie można do końca procesu dyplomowania ocenić właściwie. Mianowicie podczas analizy losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich, zauważono w niektórych przypadkach, np. oceny nieadekwatne do zawartości merytorycznej opracowań studenckich, czy też recenzje nieraz tylko opisowe i nieocenające, lakoniczne ze zdawkowymi określeniami. Pojawiają się w pracach braki studentów w zakresie znajomości metodologii badań pedagogicznych i umiejętności analizy materiału badawczego. Powodem może być brak należytej opieki promotorskiej, która na etapie przygotowywania pracy pozwoliłaby wyeliminować pewne nieprawidłowości.

W kontekście procesu dyplomowania należy także zauważyć, iż w dokumentacji Uczelni znajdują się sylabusy: seminarium dyplomowe oraz seminarium magisterskie opracowane na poszczególnych realizowanych specjalnościach. Sylabusy niniejsze są opracowane właściwie i nie budzą większych zastrzeżeń.

Sylabusy są głównym źródłem informacji o stosowanym w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie systemie oceny efektów kształcenia. Tam też szczegółowo określono stosowane sposoby weryfikacji efektów kształcenia odnoszące się do poszczególnych przedmiotów, o czym pisano wyżej. Ponadto informacje oraz interpretacje obowiązujących rozwiązań dotyczące KRK, weryfikacji czy oceny efektów kształcenia można w odpowiednim zakresie uzyskać od wykładowców poszczególnych przedmiotów (tę kwestię poruszano m.in. na spotkaniu z kadrami). Sylabusy z określonych przedmiotów są prezentowane studentom na zajęciach przez prowadzących, w wersji drukowanej znajdują się w Dziekanacie, natomiast w wersji elektronicznej zawieszone są na stronie internetowej Wydziału i dostępne są po zalogowaniu. Niniejsze rozwiązania odpowiadają powszechnie stosowanym w szkolnictwie wyższym i tym samym należy uznać, że funkcjonują w sposób właściwy. Można więc skonstatować, iż cieszyński Wydział UŚ w Katowicach zapewnił niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego w niej systemu oceny efektów kształcenia.

Dokonano również analizy skali i przyczyn odsiewu studentów na kierunku pedagogika w którzy w latach 2011/12 – 2013/14 powinni programowo ukończyć studia.

Poziom studiów	Liczba przyjętych	Liczba obronionych	% Odsiewu
I stopnia stacjonarne	233	178	24
	225	165	27
	229	176	24
I stopnia niestacjonarne	69	48	31
	66	49	26
	44	37	16
II stopnia stacjonarne	180	134	26
	222	172	23
	232	189	19
II stopnia	321	253	22
	308	271	13

niestacjonarne	220	181	18
----------------	-----	-----	----

Z danych uzyskanych podczas wizytacji wynika, że przyczynami odsiewu studentów na kierunku pedagogika jest: rezygnacja ze studiów po 1 semestrze i brak zaliczenia sesji egzaminacyjnej – odsiew około 6%; a także na ostatnich latach studiów skreślenia dotyczą osób, które nie zaliczyły sesji (głównie seminarium), bądź nie złożyły pracy magisterskiej w terminie - odsiew około 17%.

Uczelnia prowadzi studia zarówno w sposób tradycyjny, jak i poprzez kształcenie na odległość w formie e-learningowej. Jednak na ocenianym kierunku Wydział planuje zintensyfikowanie działań na rzecz kształcenia na odległość. Takie jednak kształcenie (w wymiarze do 60% zajęć dydaktycznych) jest możliwe zgodnie z Zarządzeniem nr 66/2012 z dnia 3 lipca 2012 roku Rektora UŚ w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Wydział w Cieszynie jest do tego właściwie przygotowany, gdyż już 2005 roku została uruchomiona platforma wydziałowa kształcenia na odległość. Przez te lata opracowano ponad 80 kursów w 17 kategoriach. W kursach wzięło udział ponad 3000 studentów. Sama platforma oparta jest o system MOODLE i służy do: wspomagania dydaktycznego kursów z przedmiotów programowych, prowadzonych w trybie stacjonarnym, niestacjonarnym (nauczanie hybrydowe); przygotowania przyszłych nauczycieli w zakresie kształcenia na odległość – do wykorzystania e-learningu w swojej pracy zawodowej oraz pełnienia funkcji tutora; przeprowadzenia badań i eksperymentów pedagogicznych; wzmocnienia współpracy międzynarodowej w zakresie e-learningu i stworzenia regionalnej i globalnej edukacyjno-informacyjnej przestrzeni europejskiej. Część prowadzonych kursów ma charakter fakultatywny, uzupełniający, czy też wspomagający rozwój studentów, np. „Technologia informatyczna w nauczaniu dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym”, „Seminarium dyplomowe, magisterskie, doktoranckie”, „Nauczanie na odległość z wykorzystaniem systemu CLMS MOODLE”. Warto dodać, iż na Wydziale powołany jest Koordynator wydziałowej platformy kształcenia na odległość.

4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Uczelnia czyni istotne kroki w kierunku monitorowania karier swoich absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia oraz doskonalenia efektów kształcenia, by dostosować je do otoczenia społeczno-gospodarczego.

Badanie losów absolwentów jest scentralizowane i zajmuje się nim Biuro Karier (działające od poniedziałku do piątku w godz. 7.30-15.30) funkcjonujące w strukturze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Niniejsze Biuro prowadzi cykliczne badania losów zawodowych absolwentów i wszelkie kwestie z tym związane publikuje m.in. na stronie internetowej www.bk.us.edu.pl. Strona zawiera wiele ważnych informacji zarówno z punktu widzenia studenta/absolwenta („strefa dla studenta i absolwenta”), jak i pracodawcy („strefa dla pracodawcy”). Badanie losów zawodowych absolwentów UŚ w Katowicach skierowane jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich, zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych - począwszy od roku akademickiego 2007/2008. Prowadzone badanie składa się z 3 pomiarów dla każdego rocznika absolwentów: po 1, 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Badanie jest realizowane techniką sondażową, z wykorzystaniem internetowego kwestionariusza ankiety, który składa się z pięciu części. Na stronie internetowej zamieszczone są sprawozdania/raporty z dotychczas przeprowadzonych badań. BK w Katowicach prowadzi również cykliczne badania oczekiwań pracodawców. Warto

zaakcentować, iż w dokumentacji cieszyńskiego Wydziału znajduje się stosowna dokumentacja „Badanie losów zawodowych absolwentów – Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji”. Z rozmów z Władzami Wydziału wynika, że niniejsze wyniki badań mają wpływ na podejmowane przez Wydział działania związane z jego przyszłością w kontekście modyfikacji programu studiów i prezentowanej oferty kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Analiza prac etapowych oraz dyplomowych upoważnia do następujących uwag.

- Wprowadzając formę weryfikacji efektów kształcenia w postaci kolokwium należy ustalić klarowne zasady naliczania punktów za poprawnie udzielone przez studentów odpowiedzi oraz zadbać o dokładne ich sumowanie. W jednym przypadku odnotowano bowiem błędy w sumowaniu punktów, co skutkowało niewłaściwą oceną pracy studenta.
- Ujednolicić należy zakres pytań zadawanych studentom w trakcie egzaminu dyplomowego. W losowo wybranej do oceny pracy licencjackiej pytania zadane w trakcie egzaminu dyplomowego dotyczyły wyłącznie części metodologicznej pracy licencjackiej, wniosków z badań i związku tematu pracy z kierunkiem studiów.
- W losowo wybranych do oceny pracach licencjackich i magisterskich odnotować należy problemy studentów z metodologicznym projektowaniem badań własnych.
- Większą wagę należy przywiązywać również do czytelnego i dokładnego wypełniania protokołów egzaminu dyplomowego.

Oceniono 15 prac dyplomowych. W części prac (8) według ekspertów istotnie zawyżono oceny promotora i recenzenta. W czterech z nich prace oceniono na bardzo dobry natomiast ekspert ocenił je na dostatecznie. Jedna z tych prac oceniono przez promotora na 4,5 oraz recenzenta na 4 została oceniona przez eksperta na 2. W pracach tych powodem zastrzeżeń była głównie część metodologiczna. Zaleca się przeprowadzenie spotkania z promotorami prac dyplomowych w celu omówienia istoty badań jakościowych i ilościowych oraz ich uwarunkowań i wnioskowania.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział Etnografii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego na ocenianym kierunku Pedagogika, na stopniu I i II zgodnie z treścią istniejących dokumentów realizuje proces kształcenia wpisujący się w Krajowe Ramy Kwalifikacji. Uczelnia dysponuje dokumentami, które wskazują na podjęcie zadań związanych z definiowaniem efektów kształcenia, celów oraz treści zgodnie z wymaganiami KRK. Uczelnia przyjęła i wdrożyła wzorcowe efekty kształcenia wyczerpując je wszystkie, jednakże z uwagi na potrzebę realizacji dodatkowych celów kształcenia w ramach studiów I i II stopnia, uzupełniono je o dodatkowe efekty. Zatem literalnie przyjęto efekty wzorcowe dodając kilka innych, które w ocenie Zespołu Wizytującego stanowią istotne uzupełnienie wzorcowych efektów kształcenia, dla uzyskania określonych kwalifikacji absolwenta i kształtowania jego odpowiedniej sylwetki. Na ocenianym kierunku opracowano również efekty modułowe, a także efekty tzw. nauczycielskie.

Warto wskazać na identyczne nazewnictwo specjalności I i II stopnia i pewnych niejasności z tym związanych, a mianowicie m.in. dotyczących kwalifikacji (nauczycielskich), jakie nadaje się na obydwu stopniach kształcenia. Fakt niejasności rekrutacyjnej w sprawie aplikowania na II stopień na spec. nauczycielskie wymaga uszczegółowienia w kontekście nadawanych

kwalifikacji wynikających z Rozporządzenia z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U z 2012 r., poz. 131).

2) Pomimo, że Uczelnia przyjęła na kierunku pedagogika większą ilość efektów kształcenia niż zestaw ministerialny, to są one opracowane w sposób zrozumiały i spójny w kontekście efektów obszarowych dla nauk społecznych i nauk humanistycznych. Efekty przyjęte przez Uczelnię poprawnie przypisano do wyodrębnionych modułów/przedmiotów kształcenia i uznać można, że są sprawdzalne.

3) Jednostka w różnych zakresach stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, dając perspektywę weryfikacji stopnia realizacji efektów kształcenia. Uwaga powyższa dotyczy zarówno efektów etapowych, jak i końcowych.

W Uczelni opracowane są suplementy dla wszystkich realizowanych specjalności. Są one opracowane przejrzysto z zestawem przedmiotów realizowanych podczas studiów oraz z prezentacją efektów kształcenia obowiązujących na danym kierunku studiów. W punkcie 6. suplementu pojawia się jednak pewna uwaga dotycząca nieuwzględnienia w nim ważnych, a wręcz koniecznych informacji, szczególnie z punktu widzenia potencjalnego pracodawcy. Chodzi o brak dokładnych danych o przebytych praktykach – zarówno godzinach, jak również miejscach praktyk. Niniejsze braki zauważono szczególnie w suplementach II stopnia.

Proces weryfikacji efektów kształcenia przyjętych na cieszyńskim Wydziale UŚ w Katowicach poprzez proces dyplomowania należy proceduralnie i z formalnego punktu widzenia uznać go za właściwy. Pewne zastrzeżenia budzi jednak sama jakość prac dyplomowych. Podczas analizy losowo wybranych prac licencjackich i magisterskich, zauważono w niektórych przypadkach, np. oceny nieadekwatne do zawartości merytorycznej opracowań studenckich, czy też recenzje nieraz tylko opisowe i nieocenijące, lakoniczne ze zdawkowymi określeniami. Pojawiają się w pracach braki studentów w zakresie znajomości metodologii badań pedagogicznych i umiejętności analizy materiału badawczego. Powodem może być brak należytej opieki promotorskiej, która na etapie przygotowywania pracy pozwoliłaby wyeliminować pewne nieprawidłowości. Zaleca się przeanalizowanie procesu dyplomowania i staranniejszego doboru promotorów.

4) Uczelnia czyni istotne kroki w kierunku monitorowania karier swoich absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia oraz doskonalenia efektów kształcenia, by dostosować je do otoczenia społeczno-gospodarczego. Procesem monitorowania zajmuje się prężnie funkcjonujące na Uczelni Biuro Karier.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Programy kształcenia realizowane na kierunku pedagogika, studia I i II stopnia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach posiadają profil ogólnoakademicki. Pedagogikę Uczelnia ulokowała w obszarze nauk humanistycznych i społecznych, co pozwoliło skorzystać z istniejących efektów obszarowych dla tych nauk. Warto jednak zauważyć, iż Uczelnia przyjęła wzorcowe efekty kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1521) wyczerpując je wszystkie, jednakże z uwagi na potrzebę realizacji dodatkowych celów kształcenia w ramach studiów I i II stopnia, uzupełniono je o dodatkowe efekty Listę obowiązujących w Cieszynie na kierunku pedagogika efektów kształcenia można rozpatrywać na poziomie możliwości osiągnięcia ich przez studenta w ramach realizowanego programu kształcenia na kierunku

pedagogika. Warto też zauważyć, iż w sylabusach do modułów/ przedmiotów zaprezentowano efekty kształcenia, jakie powinien osiągnąć student na poszczególnych zajęciach/modułach.

Zastrzeżeń nie budzi zaplanowany czas realizacji treści modułowych/przedmiotowych, jest on proporcjonalny do zaproponowanych treści. Podobnie, uwagi nie pojawiają się biorąc pod uwagę czas trwania całego toku studiów I stopnia na kierunku pedagogika, który został zaplanowany na 6 semestrów 180 pkt ECTS w wymiarze: studia stacjonarne I stopień animacja społeczno-kulturalna 2255 godz. (605 wykłady, 555 ćw., 765 konwersatoria, 90 seminaria, 90 zajęcia terenowe, 150 praktyka), terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej – 2195 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna – 2195 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne -2195 godz., doradztwo zawodowe i edukacyjne z socjoterapią - 2090 godz. , zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z metodyką edukacji na odległość – 2195 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – 2195 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny – 2195 godz.; studia niestacjonarne I stopień animacja społeczno-kulturalna 1410 godz. (473 wykłady, 415 ćw., 282 konwersatoria, 60 seminaria, 180 praktyka), terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej – 1410 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna – 1410 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne - 1410 godz., doradztwo zawodowe i edukacyjne z socjoterapią - 1465 godz. , zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z metodyką edukacji na odległość – 1420 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – 1410 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny – 1410 godz. Natomiast na studiach II stopnia czas trwania studiów na kierunku pedagogika, który został zaplanowany na 4 semestry 120 pkt. ECTS, rozkład godzinowy kształtuje się następująco: studia stacjonarne - animacja społeczno-kulturalna z turystyką kulturalną – 1000 godz. (wykłady 300 godz., ćw. 210 godz., konwersatoria 275 godz., seminaria 90 godz., zajęcia terenowe 80 godz., praktyki 45 godz.), terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej – 920 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne – 920 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna – 920 godz., pedagogika społeczna z geragogiką – 935 godz., pedagogika społeczna z socjoterapią - 935 godz., wychowanie przedszkolne z wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka – 920 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – 920 godz.); studia niestacjonarne II stopień animacja społeczno-kulturalna z turystyką kulturalną – 560 godz. (wykłady 205 godz., ćw. 195 godz., konwersatoria 85 godz., seminaria 45 godz., praktyki 30 godz.), terapia pedagogiczna i asystent osoby niepełnosprawnej – 575 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne – 560 godz., zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna – 560 godz., pedagogika społeczna z geragogiką – 585 godz., pedagogika społeczna z socjoterapią - 585 godz., wychowanie przedszkolne z wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka – 560 godz., pedagogika opiekuńczo-wychowawcza – 560 godz.

Nie ma zastrzeżeń do sekwencji modułów/przedmiotów kształcenia przyjętej w planie studiów dla I i II stopnia kierunku pedagogika. Moduły/przedmioty zostały tak zaplanowane w układzie semestralnym, by umożliwić studentowi wybór minimum 30% liczby pkt. ECTS w trakcie procesu kształcenia. Na cieszyńskim Wydziale EiNoE program kształcenia zapewnia studentom kierunku wybór modułów. Procentowy udział liczby punktów ECTS uzyskiwanych w ramach wybieranych przez studenta modułów kształcenia w łącznej liczbie punktów ECTS wynosi co najmniej 58% dla studiów I stopnia i co najmniej 67% dla studiów II stopnia. Należy zaznaczyć, że w tym wybór specjalności jest traktowany jako wybór modułów.

Układ przedmiotów jest logiczny, zapewnia możliwość zrozumienia związków, zależności i uwarunkowań wiedzy i umiejętności uzyskiwanych w kolejnych semestrach, jak również systematycznego kształtowania kompetencji społecznych studentów.

Zgodnie z § 4.3. Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. „Program

studiów dla kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia określa procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS”. Uczelnia wskazała procentowy udział liczby punktów ECTS dla obszaru nauk humanistycznych i społecznych (o czym poniżej), do których Wydział EiNoE przyporządkował kierunek pedagogika. Uczelnia wypełniła także warunek wynikający z tego Rozporządzenia, a dotyczący liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego (§ 4.1. pkt.10). W programach studiów znajdują się zajęcia z wychowania fizycznego na studiach stacjonarnych I i II stopnia w wymiarze 30 godzin (1 pkt. ECTS), a na studiach niestacjonarnych I i II stopnia w wymiarze 15 godzin (1 pkt. ECTS). W programach studiów nie zauważa się jednak ważnych elementów wynikających z niniejszego Rozporządzenia: „§ 4. 1. Program studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określa: (...) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć:

- a) wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
- b) z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia,
- c) o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych.”

Informacje dotyczące powyższych podpunktów nie zostały umieszczone w programie studiów. Dla przejrzystości sytuacji mogłyby one mieć odzwierciedlenie w programach i zostać zapisane, np. w formie podsumowującej tabeli.

Należy jednak wskazać, iż w zał. 4 do Raportu Samooceny Uczelnia dokładnie odnosi się do niniejszych zapisów Rozporządzenia podając: I stopień „procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów kształcenia do którego odnoszą się efekty kształcenia w łącznej liczbie punktów ECTS - 51 % nauki społeczne, 49 % nauki humanistyczne”. Dalej czytamy: „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów - 165 ECTS/ stacjonarne, 120 ECTS/niestacjonarne”; „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych – 58 ECTS”; „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych - 8 ECTS (min. na kierunku/wielkość maksymalna przeliczana jest w odniesieniu do specjalności)”. Na studiach II stopnia niniejsze kwestie kształtują się następująco: „procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów kształcenia do którego odnoszą się efekty kształcenia w łącznej liczbie punktów ECTS - 56 % nauki społeczne, 44 % nauki humanistyczne”. Dalej czytamy: „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów - 94 ECTS/ stacjonarne, 70 ECTS/niestacjonarne”; „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych – 36 ECTS”; „łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych - 2 ECTS (min. na kierunku/wielkość maksymalna przeliczana jest w odniesieniu do specjalności)”.

Analizując programy kształcenia na prowadzonych w Cieszynie specjalnościach nauczycielskich II stopnia, to należy wskazać na pewne wątpliwości. Idzie o zapis z Rozporządzenia: „Po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela absolwent: (...) w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - posiada niezbędną wiedzę z zakresu zasad bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna”. W programach studiów (I i II stopień) nie odnaleziono przedmiotów: m.in. . BHP oraz Technologia informacyjna, czy podobnych realizujących treści z tego zakresu. W programie studiów I stopnia natomiast znajduje się przedmiot pod nazwą „Technologia informacyjna”. W omawianej kwestii należy także zwrócić uwagę na wymaganą ilość godzin praktyk pedagogicznych. Niniejsze wskazania mogą i wynikają jak się wydaje z niejasności

rekrutacyjnej na II stopień kształcenia sygnalizowanej szerzej w powyższym punkcie 2 Raportu zespołu PKA.

Na Wydziale EiNoE obowiązuje Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). Wewnętrznym przepisem tej materii jest Zarządzenie Nr 36 /2009 z dnia 12 maja 2009 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studentów za pomocą punktów zgodnych z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). Przyjęte jednak przez Wydział zasady dotyczące przypisywania punktów ECTS z arytmetycznego punktu widzenia nie są w każdym z analizowanych sylabusów zgodne z wymaganiami zawartymi m.in. w Rozporządzeniu MNiSW z dn. 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz. U. Nr 201, poz. 1187) - §2 pkt.2) „jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy”. Jak wynika z analizy sylabusów do przedmiotów/modułów i programów studiów Uczelnia przypisuje punkty ECTS wszystkim przedmiotom znajdującym się w programie studiów, lecz nie we wszystkich przypadkach uwzględnia się niniejszy przedział 25-30 godzin/1 pkt. ECTS. Ta zasada miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia nie jest przestrzegana np. w przedmiotach: Prawne podstawy działalności opiekuńczej i wspierania rodziny - 50 godz./3 pkt. ECTS; Opieka i wsparcie osób z niepełnosprawnością - 55 godz./3 pkt. ECTS, pedagogika resocjalizacyjna – 35 godz./1 pkt. ECTS. W większości jednak sylabusów należy wskazać na prawidłową praktykę w prezentowanej kwestii.

Odnosząc się do kwestii praktyk studenckich, to należy stwierdzić iż są one integralną częścią studiów na kierunku pedagogika i są obowiązkowe dla wszystkich studentów pedagogiki bez względu na studiowaną specjalność i formę studiów tak na studiach I, jak i II stopnia. Założenia i wytyczne dotyczące praktyk studenckich zostały określone w Regulaminie Praktyk obowiązującym na Wydziale (Uchwała nr 31 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie: przyjęcia Regulaminu praktyk realizowanych w ramach procesu dydaktycznego na kierunku pedagogika na wszystkich formach i stopniach studiów). W niniejszym Regulaminie czytamy m.in.: Rodzaj i czas trwania praktyki określa plan studiów. Studentów na kierunku pedagogicznym obowiązuje jedna lub dwie praktyki ciągłe w zależności od stopnia kształcenia. Natomiast dodatkowo na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia jest śródroczna praktyka metodyczna. Wymiar godzin praktyk zróżnicowany jest w zależności od charakteru studiów. Studentów st. stacjonarnych pierwszego stopnia obowiązuje 75 - godzinna praktyka ciągła po I roku, 75 - godzinna praktyka ciągła po II roku, 30 godzinna praktyka śródroczna; Studentów st. stacjonarnych drugiego stopnia w zależności od specjalności obowiązuje 45 - godzinna praktyka ciągła po I roku, 60 – godzinna praktyka ciągła po I roku; Studentów st. niestacjonarnych pierwszego stopnia obowiązuje 90 - godzinna praktyka ciągła po I roku, 90 - godzinna praktyka ciągła po II roku; Studentów st. niestacjonarnych drugiego stopnia w zależności od specjalności obowiązuje 30 - godzinna praktyka ciągła po I roku, 45 - godzinna praktyka ciągła po I roku. W Regulaminie w zakresie organizacji praktyk czytamy także „1. Studenci będący na specjalności nauczycielskiej realizują praktyki ciągłe na podstawie ‘umów o sprawowanie opieki nad studentami odbywającymi praktyki pedagogiczne’ zawieranych z nauczycielami w szkołach i innych placówkach oświatowych. 2. Studenci nie będący na specjalności nauczycielskiej realizują praktyki zawodowe na podstawie porozumienia o organizacji praktyk zawieranych z zakładami pracy.” Po analizie dokumentacji dotyczącej praktyk należy podkreślić, iż w Sekretariacie praktyk znajdują się stosowne porozumienia/umowy z placówkami, zakładami pracy o przyjęcie studentów na praktykę, czy porozumienia o organizacji praktyk. W dokumentacji tematycznie podzielonej zgodnie ze specjalnością znajdują się także arkusze ocen realizacji praktyki pedagogicznej, raporty z przebiegu praktyki, scenariusze zajęć, karty hospitacji (przy spec. nauczycielskich), dzienniki praktyk. Należy podkreślić kompletność dokumentacji dotyczącej realizacji praktyk studenckich

i skrupulatność w ich gromadzeniu. Zaakcentować również należy, iż dla każdej realizowanej na kierunku pedagogika funkcjonują Programy/Instrukcje praktyk z konkretnymi wytycznymi, specyficznymi dla określonej specjalności. Jest tam zapis m.in. o zakresie i celach praktyki, o miejscach jej odbywania, zadaniach do realizacji podczas odbywania praktyki, czy też warunków zaliczenia praktyki. Po zapoznaniu się z materiałami związanymi z realizacją praktyk studenckich można wskazać na zgodność miejsc odbywania praktyki w powiązaniu z kierunkiem i specjalnością. Np. spec. zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne II stopień – nr albumu 269966 – Szkoła Podstawowa 25 w Bielsko-Białej, Przedszkole „Kropeczka” w Bielsko-Białej; nr albumu 269933 – Szkoła Podstawowa nr 36 z oddziałami sportowymi w Bytomiu, Przedszkole Miejskie nr 31 w Bytomiu; nr albumu 269594 – Zespół Szkolno-Przedszkolny im. T. Kościuszki w Jasienicy, Publiczne Przedszkole nr 2 w Ciścu. Holistycznie odnosząc się do kwestii praktyk realizowanych przez studentów pedagogiki cieszyńskiego Wydziału należy stwierdzić, iż istnieje możliwość osiągnięcia przez nich efektów kształcenia założonych dla niniejszego rodzaju zajęć.

Odnosząc się do kwestii organizacji procesu kształcenia realizowanego na kierunku pedagogika o profilu ogólnoakademickim na Wydziale EiNoE Uniwersytetu Śląskiego wyraźnie trzeba podkreślić, iż pozwala ona (organizacja procesu kształcenia) i daje możliwości osiągnięcia przez studenta zakładanych celów i efektów kształcenia. Kształcenie na kierunku pedagogika w wizytowanej Uczelni realizowane są na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Rok akademicki trwa od 1 października do 30 września i podzielony jest na dwa semestry – zimowy i letni. Natomiast sesje egzaminacyjne wyznaczane są w okresach wolnych od zajęć dydaktycznych i trwają od 14 do 21 dni. W trybie stacjonarny zajęcia mogą odbywać się od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-19.00. Natomiast na studiach niestacjonarnych zajęcia dydaktyczne odbywają się od piątku do niedzieli (piątek 14.00-20.00, sobota 8.00-20.00, niedziela 8.00-12.00).

Jednostka podejmuje także istotne działania celem umożliwienia indywidualizacji procesu kształcenia studentom kierunku pedagogika. Niniejsza indywidualizacja kształcenia w śląskiej Uczelni jest wielowymiarowa i wyraża się poprzez umożliwienie studentom dostosowania warunków studiowania zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i organizacyjnym do ich indywidualnych potrzeb. Do form indywidualizacji kształcenia realizowanych w Uczelni należą w szczególności: Indywidualna organizacja studiów (IOS), Indywidualny Tok Studiów (ITS), o których szeroko czytamy w Regulaminie Studiów (m.in. „§ 12.1. Student: 1) wychowujący dziecko; 2) studiujący na drugim kierunku lub specjalności ma prawo do ubiegania się o studiowanie według indywidualnej organizacji studiów IOS”; „§ 14.1. Studia odbywane według indywidualnego toku studiowania (ITS) polegają na odpowiednim doborze modułów realizujących efekty kształcenia kierunku oraz dodatkowych efektów kształcenia, a także udziale studenta w pracach naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych. 2. O ITS może ubiegać się student, który ukończył pierwszy semestr studiów i uzyskał średnią ocen powyżej 4,0 lub został zatrudniony w Uczelni w konsekwencji zdobycia przez niego, indywidualnie lub w zespole, grantu na finansowanie działalności naukowej, lub ukończył z oceną celującą studia pierwszego stopnia, po których kontynuuje naukę na studiach drugiego stopnia oraz przedstawił na piśmie szczegółową koncepcję realizacji ITS; rada wydziału może podnieść wymaganą średnią ocen.”).

Dokonując statystycznego zestawienia dotyczącego indywidualizacji procesu kształcenia to kształtuje się on następująco. W roku akademickim 2012/2013 na kierunku pedagogika I stopnia 45 studentów studiowało według IOS, zaś na II stopniu 73 studentów. W r. ak. 2013/2014 68 studentów z I stopnia i 84 z II stopnia miało możliwość studiowania według IOS. Natomiast w bieżącym roku akademickim 2014/2015 IOS otrzymało na I stopniu 34, a na II stopniu 33 studentów. W ostatnich trzech latach żaden student pedagogiki nie realizował zajęć dydaktycznych według założeń ITS.

Cieszyński Wydział stosuje szeroki wachlarz rozwiązań w zakresie indywidualizacji procesu kształcenia w odniesieniu do studentów niepełnosprawnych. Mogą oni wnioskować m.in. o indywidualne dostosowanie studiów (IDS), jednak obecnie żaden student niepełnosprawny nie skorzystał z tego przywileju. („§13.1. Student niepełnosprawny (legitymujący się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym) ma prawo do studiowania według indywidualnego dostosowania studiów IDS. (...) 3. Studentowi z przyznanym IDS przysługuje prawo do ubiegania się o dostosowanie sposobów osiągania i weryfikacji efektów kształcenia do charakteru jego niepełnosprawności.”). Studenci z niepełnosprawnością mogą skorzystać z pomocy pracownika Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, którego punkt znajduje się na Wydziale. W ramach pracy Biura student może skorzystać np. z pomocy w postaci asystentów studentów niepełnosprawnych i tłumaczy języka migowego (6 asystentów i 1 tłumacza). Warto nadmienić, iż każdy student posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, a który ma utrudnione możliwości efektywnej pracy podczas zajęć dydaktycznych lub ma trudności z poruszaniem się w świecie akademickim może starać się o asystenta osobistego, który opłacany jest przez Biuro. Poza tym Biuro realizuje szereg działań wychodzących naprzeciw osobom z niepełnosprawnością, by pomóc im w codziennym funkcjonowaniu, m.in. trzy razy w miesiącu organizowane są bezpłatne konsultacje psychologiczne.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Zespół Oceniający PKA nie ma zastrzeżeń na poziomie spójności form i metod dydaktycznych w powiązaniu z treściami kształcenia. Odpowiednio przypisano formy zajęć modułom/przedmiotom kształcenia zakładając formy aktywne w przypadku kształtowania w większym stopniu umiejętności, m.in. w modułach/przedmiotach mocno powiązanych ze studiowaną specjalnością (tzw. specjalnościowych). Jednakże w całym bloku i zestawie przedmiotów z programów kształcenia na kierunku pedagogika włączane są formy aktywne w postaci ćwiczeń, konwersatoriów, a także zajęć terenowych, nastawionych w pewnym zakresie na samodzielną pracę studenta, studiowanie literatury oraz konfrontowanie wiedzy i umiejętności podczas realizowanych w kampusie Uczelni zajęć.

Metody dydaktyczne stosowane przez nauczycieli na Wydziale Etnografii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego są zróżnicowane ze względu na rodzaj i charakter zajęć. Łącznie w sylabusach wymieniono kilkanaście metod nauczania, począwszy od tradycyjnego wykładu podającego, wykładu problemowego, czy wykładu konwersatoryjnego, poprzez metody eksponujące (prezentacja multimedialna, film), czy projekt, po analizę wybranych utworów literatury, czy analizę tekstów z dyskusją. Dobór metod do typu zajęć nie budzi większych zastrzeżeń.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Do programów realizowanych w formule KRK na Wydziale EiNoE w Cieszynie prawidłowo dobrano treści kształcenia, które wraz z odpowiednim czasem trwania kształcenia oraz formami zajęć dydaktycznych i metodami kształcenia pozwalają studentowi na osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla każdego modułu/przedmiotu określonego poziomu studiów.

Analizując programy kształcenia na prowadzonych w Cieszynie specjalnościach nauczycielskich II stopnia, to należy wskazać na pewne wątpliwości, bądź niedopatrzenia. Idzie o zapis z Rozporządzenia: „Po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu

nauczyciela absolwent: (...) w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - posiada niezbędną wiedzę z zakresu zasad bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna”. W programach studiów (I i II stopień) nie odnaleziono przedmiotów: m.in. . BHP oraz Technologia informacyjna, czy podobnych.

W dokumentacji Wydziału znajdują się materiały odnoszące się do realizacji praktyk studenckich, tj. stosowne porozumienia/umowy z placówkami, zakładami pracy o przyjęcie studentów na praktykę, czy porozumienia o organizacji praktyk, arkusze oceny realizacji praktyki pedagogicznej, raporty z przebiegu praktyki, scenariusze zajęć, karty hospitacji (przy spec. nauczycielskich), dzienniki praktyk. Należy podkreślić kompletność dokumentacji dotyczącej realizacji praktyk studenckich i skrupulatność w ich gromadzeniu. Należy też wskazać na zgodność miejsc odbywania praktyki w powiązaniu z kierunkiem i specjalnością.

Jednostka podejmuje także istotne działania celem umożliwienia indywidualizacji procesu kształcenia studentom kierunku pedagogika oraz mocno wspiera i realizuje szereg działań skierowanych w stronę osób z niepełnosprawnością.

2) Brak zastrzeżeń na poziomie spójności form i metod dydaktycznych w powiązaniu z treściami kształcenia. Odpowiednio przypisano formy zajęć modułom/przedmiotom kształcenia zakładając formy aktywne w przypadku kształtowania w większym stopniu umiejętności, m.in. w modułach/przedmiotach mocno powiązanych ze studiowaną specjalnością (tzw. specjalnościowych). Jednakże w całym bloku i zestawie przedmiotów z programów kształcenia na kierunku pedagogika włączane są formy aktywne w postaci ćwiczeń, konwersatoriów, a także zajęć terenowych, nastawionych w pewnym zakresie na samodzielną pracę studenta, studiowanie literatury oraz konfrontowanie wiedzy i umiejętności. Dobór metod do typu zajęć nie budzi zastrzeżeń.

4.Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

W wizytowanej jednostce zatrudnionych jest 77 osób z czego, aż 75 prowadzi zajęcia na kierunku pedagogika. Największa grupa pracowników to osoby ze stopniem doktora (43), 11 pracowników posiada stopień doktora habilitowanego, 2 pracowników posiada tytuł profesora. W tak szerokim gronie znajdują się aż 29 osób , które zaliczono do minimum kadrowego dla kierunku pedagogika. Analiza struktury kwalifikacji wszystkich zatrudnionych nauczycieli akademickich pozwala na stwierdzenie, że umożliwiają one prowadzenie zajęć dydaktycznych na wysokim poziomie akademickim.

- 2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z Raportem samooceny do minimum kadrowego kierunku „pedagogika” Uczelnia zgłosiła 29 akademickich, w tym 11 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 18 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt, osób które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku „pedagogika”, należy uznać, iż zostały spełnione warunki określone w **§ 14 ust. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. 2014, poz. 1370) – minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, **§ 13 ust. 1** (*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów.*), **§ 13 ust. 2** (*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej: 1). 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będącego osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.3, zwanego dalej „samodzielnym nauczycielem akademickim”; 2). 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.*) oraz **§ 15. 1** *Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.*

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Wymagania określone w **§ 17 ust. 1 pkt. 8** wyżej wymienionego rozporządzenia są spełnione (wymagania określone w przepisach: 1:160) i wynosi w przybliżeniu 1:38.

Podsumowując, do minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów można zaliczyć 11 nauczycieli akademickich w grupie osób posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego (8 w dyscyplinie pedagogika, 2 w dyscyplinie filozofia, 1 w dyscyplinie socjologia) oraz 18 nauczycieli akademickich posiadających stopień doktora (wszyscy w dyscyplinie pedagogika). Wśród pracowników samodzielnych 5 formuje I stopień studiów i 10 formuje II stopień studiów. Wśród doktorów 15 osób zaliczono do minimum I stopnia natomiast 17 osób do minimum II stopnia.

Minimum kadrowe na kierunku „pedagogika” jest spełnione. Wszyscy nauczyciele akademicy posiadają dorobek naukowy w reprezentowanym obszarze wiedzy. W minimum kadrowym są reprezentanci obszarów, do których przyporządkowane zostały efekty kształcenia, tj. obszaru nauk społecznych oraz nauk humanistycznych. Zajęcia dydaktyczne są prawidłowo obsadzone przez osoby o właściwych kompetencjach.

ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu);

Przez ostatnie trzy lata skład minimum kadrowego na kierunku *PEDAGOGIKA* można uznać za stabilny.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Jednostka prowadzi politykę rozwoju własnego potencjału kadrowego zgodnie z wymogami uczelni uniwersyteckiej. Podczas zatrudniania prowadników obowiązują wymogi konkursowe dla Uczelni publicznej. Pracownicy podlegają ocenie pod kontem rozwoju naukowego i są wspierani przez Jednostkę w procedurach awansowych. W ostatnich czterech latach 10 osób obroniło pracę doktorską, dziewięć osób habilitowało się oraz dwie osoby otrzymały tytuł profesora.

Jednostka podaje, że Polityka kadrowa realizowana przez Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w latach 2009-2013 oparta jest na strategii globalnej (długoterminowej), personalnej oraz perspektywicznej. System oddziaływania na pracowników oraz wspierania ich rozwoju naukowo-badawczego oraz dydaktycznego obejmuje:

- politykę zatrudnienia, czyli działania związane z bieżącym ustalaniem oraz dopasowywaniem w obrębie różnych zadań potrzeb kadrowych i ich zaspokajanie.
- kierowanie, czyli celowe oddziaływanie na pracowników w kierunku modyfikacji ich postaw oraz wytworzenia dobrej atmosfery pracy bazującej na współdziałaniu i integracji środowiska naukowego;
- działania motywacyjne, związane z dokonywaniem corocznej oceny działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej pracowników zgodnie z ustalonymi i zatwierdzonymi przez Radę Wydziału kryteriami oraz dodatkowym wynagradzaniem w formie nagród osób uzyskujących największe efekty w działalności naukowo-dydaktycznej;
- rozwój i doskonalenie kadry naukowo-dydaktycznej:
 - indywidualne planowanie kariery i ścieżki awansu naukowego,
 - studia i seminaria doktoranckie,
 - udział w działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej prowadzonej przez Instytut i Zakład, do którego należy pracownik,
 - udział w comiesięcznych wydziałowych seminariach naukowych umożliwiających pracownikom prezentację koncepcji przygotowywanych rozpraw doktorskich i habilitacyjnych,

organizację pracy, ukierunkowaną na poprawę jakości warunków pracy oraz tworzenie autonomicznych zespołów i grup do realizacji określonych działań naukowych i dydaktycznych. Jednostka ze względu na położenie współpracuje z Czeską Republiką Ludową i Słowacją. W ostatnich pięciu latach, aż 40 pracowników prowadziło zajęcia dydaktyczne w tych krajach, natomiast 3 pracowników zagranicznych z tych krajów prowadziło zajęcia na wizytowanym kierunku. Corocznie na kierunku pedagogika gościnnie wykładają nauczyciele akademicy z

Austrii. Poza współpracą dydaktyczną z tymi krajami, Jednostka prowadzi wiele projektów naukowych, które bezpośrednio oddziałują na proces kształcenia.

Analiza obsady zajęć dydaktycznych nie wykazała istotnych nieprawidłowości. Pracownicy prowadzą zajęcia zgodnie ze swoimi kwalifikacjami.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest w pełni wystarczająca do zapewnienia odpowiedniego poziomu procesu kształcenia na kierunku pedagogika.

2. Jednostka spełnia wymogi dotyczące minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu studiów. Do minimum zaliczono aż 29 osób, co oznacza, że wymogi związane z rozporządzeniem o warunkach prowadzenia studiów zostały spełnione z nawiązką. Wśród pracowników samodzielnych 5 osób zaliczono do I stopnia studiów i 10 osób zaliczono do II stopnia studiów. Wśród doktorów 15 osób zaliczono do minimum I stopnia natomiast 17 osób do minimum II stopnia studiów. Jednostka prowadzi spójną i właściwą politykę kadrową.

3. Jednostka jako wydział uniwersytecki spełnia wysokie standardy polityki kadrowej, w tym procedury konkursowe zatrudniania nowych pracowników. W ostatnich latach obserwować można duży przyrost potencjału kadrowego w postaci awansów doktorskich i habilitacyjnych. Oznacza to, że polityka wspierania rozwoju naukowego kadry jest skuteczna.

Na wizytowanym kierunku zapewnienie odpowiedniego poziomu kształcenia umożliwia też wymiana międzynarodowa pracowników Wydziału.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Zajęcia na kierunku *pedagogika* odbywają się na terenie kampusu Wydziału Etnologii i Nauko Edukacji (Cieszyn, ul. Bielska 62). Centralnym punktem kampusu jest budynek główny, w którym zlokalizowane są sale dydaktyczne, w tym sale wykładowe, seminaryjne oraz gabinety pracowników naukowo-dydaktycznych i gabinety obsługi studiów, w tym dziekanat i sekretariaty kierunkowe. Sale dydaktyczne na Wydziale w znacznej części wyposażono w sprzęt audiowizualny, co znacznie podniosło jakość prezentacji informacji naukowej. Do organizacji zajęć wykładowych oraz organizacji dużych spotkań seminaryjnych, panelowych i konferencyjnych służy zlokalizowana na terenie budynku głównego sala konferencyjna z obsługą multimedialną. Do realizacji największych przedsięwzięć naukowych i artystycznych przeznaczona jest aula akademicka licząca ok. 250 miejsc (obecnie trwają prace nad przygotowaniem do aplikacji przebudowy auli na Strefę Nauki i Sztuki jako nowoczesnego centrum wsparcia dydaktyki).

Do realizacji projektów specjalistycznych przygotowane są sale: animacji społeczno-kulturalnej (przestrzeń warsztatowa do działań twórczych w obrębie różnych dziedzin twórczości artystycznej, w tym terapii przez sztukę), pracownia badań nad edukacją kulturalną i upowszechnianiem kultury (projekt zrealizowany w ramach grantu Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego nr 5825/IB/160/2009); pracownia asystenta osoby niepełnosprawnej, pracownia plastyczna, pracownia muzyczna i zajęć rytmicznych; sala baletowa (wg ustaleń z Instytutem Muzyki), sale do zajęć taneczno-ruchowych znajdujące się na terenie obiektów sportowych oraz kompleks obiektów sportowych w tym:

- kryta pływalnia 25 m. wraz z widownią
- hala sportowa o wymiarach 24x42 m wraz z widownią
- kompleks lekkoatletyczny (100m bieżnia, skocznia, rzutnia) oraz
- liczne sale do zajęć: ruchowych, siłowych.

Do prowadzenia zajęć z zakresu nowych technologii IT przeznaczone są sale informatyczne z pełnym wyposażeniem, które po zakończeniu zajęć dydaktycznych są udostępniane studentom (w określonych godzinach).

Na terenie kampusu zlokalizowane są trzy domy studenckie z łączną liczbą miejsc – 750 oraz hotel akademicki *Academicus* – 100 miejsc noclegowych zapewniające w znacznym stopniu potrzeby socjalne studentów kierunku.

Zasoby Biblioteczne

Na terenie kampusu działa biblioteka wydziałowa z wypożyczalnią, czytelnią i czytelnią czasopism. Obsługa katalogów bibliotecznych możliwa jest na miejscu oraz za pomocą połączeń teleinformatycznych (USOS). Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego. Oddział w Cieszynie, 43-400 Cieszyn, ul. Niemcewicza 8

Godziny otwarcia w roku akademickim 2014/15

Wypożyczalnia : poniedziałek, wtorek, czwartek 9.00 - 15.00

środa, piątek 9.00 - 18.00

sobota 9.00 - 16.00

Czytelnia książek oraz czytelnia czasopism (z dostępem do katalogu OPAC)

od poniedziałku do piątku 9.00 - 18.00

sobota 9.00 - 16.00

Krótką charakterystyką zbiorów :

Biblioteka gromadzi głównie zbiory tematycznie związane z kierunkami studiów na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji oraz na Wydziale Artystycznym, tzn. z zakresu : pedagogiki, metodologii badań, psychologii, socjologii, etnologii, antropologii, filozofii, historii kultury, historii sztuki, nauki rysunku, ceramiki, grafiki, rzeźby, historii i metodologii muzyki.

Biblioteka posiada albumy : przekrojowe z historii sztuki, poświęcone poszczególnym kierunkom w sztuce lub konkretnym twórcom. Gromadzimy również pokaźny zbiór nut z podziałem na kompozytorów lub instrumenty. Bezpośredni link do strony Biblioteki Głównej :

www.ciniba.edu.pl Oddział w Cieszynie nie posiada odrębnej strony.

Większość zbiorów opracowana została w wersji elektronicznej. Biblioteka posiada także katalog kartkowy alfabetyczny i rzeczowy prowadzony od początku lat 70-tych ubiegłego wieku i zakończony w grudniu 2010 roku. Posiada również katalogi w obu czytelniach (książek i czasopism) i te są nadal aktualizowane. Zbiory w wypożyczalni zamawiane są poprzez OPAC.

Zbiory w obu czytelniach zamawiane są tradycyjnie - poprzez rewersy.

Biblioteka dysponuje 66 miejscami dla czytelników korzystających ze zbiorów tradycyjnych oraz 19 stanowisk komputerowych z dostępem do katalogu i wszelkich źródeł elektronicznych.

System zakupów literatury specjalistycznej jest regulowany na poziomie informacji przekazywanej przez kierowników jednostek zależnie od pojawiania się nowości na rynku wydawniczym. Obok tradycyjnych form korzystania z zasobów bibliotecznych studenci mają

możliwość korzystania z cyfrowych łączy z katalogiem i zasobami: Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej, Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Bibliografii Dorobku Pracowników Uniwersytetu Śląskiego oraz Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Zasoby biblioteczne

Stan zasobów bibliotecznych				
L.p.	Rodzaj	druki zwarte	czasopisma	biblioteka cyfrowa
1.	Pedagogika	4727	101	154
2.	Socjologia	9974	85	248
3.	Psychologia	11498	169	325
4.	Filozofia	17588	251	443
5.	Kultura, sztuka	9353	173	166

Aktualnie utrudniony jest dostęp komunikacyjny do biblioteki dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Znaczna część zbiorów bibliotecznych została poddana digitalizacji.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział posiada infrastrukturę na wzór kampusu akademickiego. W obiektach istnieje dostateczna ilość dobrze wyposażonych sal dydaktycznych, które umożliwiają bezproblemowe prowadzenie procesu dydaktycznego. W budynkach są też udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, w tym winda i podjazdy dla wózków inwalidzkich.

Główna aula Wydziału wymaga prac remontowych. Uczelnia deklaruje w niedalekiej przyszłości remont sanitariatów oraz elewacji głównego budynku.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Od ostatniej oceny PKA w 2009 roku, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji realizował intensywną działalność naukowo-badawczą, obejmującą prowadzenie przez pracowników badań naukowych, popularyzację wiedzy pedagogicznej w postaci publikacji, rozpraw i studiów naukowych, jak również awanse naukowe pracowników. Na Wydziale Pedagogicznym realizowane są badania naukowe w obszarach nauk społecznych oraz nauk humanistycznych. Realizowane przez pracowników prace badawcze są związane z działalnością naukową prowadzoną w latach poprzednich i są ściśle powiązane z działalnością dydaktyczną w zakresie kształcenia studentów na ocenianym kierunku. Obejmują one:

- wieloaspektowe badania pogranicza w zakresie problematyki kulturowej, edukacyjnej, religijnej i etnicznej (ze szczególnym uwzględnieniem pogranicza polsko-czeskiego i polsko-słowackiego)

- problematykę antropologiczną w zakresie religii, kultury ludowej (problemy społeczno-kulturowe współczesnego miasta, Polacy w środowisku wieloetnicznym);
- szeroko pojmowaną edukację i socjalizację (współczesna edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury, rodzina i szkoła wobec realiów i wyzwań XXI wieku, dydaktyka szkolna i przedszkolna w aspekcie jakości kształcenia, edukacja i socjalizacja osób niepełnosprawnych, zachowania językowe w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych, edukacja informatyczna, w tym także kształcenia na odległość);
- dylematy współczesnej filozofii wychowania. Egzystencjalne i aksjologiczne wymiary prawdy, dobra i piękna.

Realizowane zadania badawcze korespondują z zainteresowaniami naukowymi nauczycieli akademickich oraz rozwojem specjalności naukowych. Na podstawie przedłożonej zespołowi wizytującemu dokumentacji można stwierdzić, że poszczególne zespoły skupione w Zakładach Instytutu realizują następujące zadania badawcze:

Zakład Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań realizuje następujące badania: *Społeczne, pedagogiczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju i wychowania dzieci i młodzieży na Pograniczu. Współczesne formy regionalności na pograniczach i w społecznościach lokalnych.*

Zakład Filozofii realizuje badania: *Prawda a rzeczywistość, człowiek i świat wartości w filozofii i edukacji.*

Zakład Edukacji Humanistycznej i Nauk Pomocniczych realizuje badania: *Wydziałowa platforma kształcenia na odległość, e-learning w nauczaniu.*

Zakład Edukacji Kulturalnej realizuje badania: *Uczenie (się) wartościowania – implikacje dla animacji społeczno-kulturalnej i edukacji kulturalnej.*

Zakład Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej realizuje badania: *Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w społecznościach zróżnicowanych kulturowo.*

Zakład Pedagogiki Specjalnej realizuje badania: *Człowiek niepełnosprawny w społeczności lokalnej – uwarunkowania jakości życia oraz perspektywy rozwoju.*

Zakład Dydaktyki i Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej realizuje badania: *Dydaktyka szkolna i przedszkolna a jakość kształcenia. Diagnoza i kierunki rozwoju. Innowacyjność i twórczość w działaniach edukacyjnych.*

Zakład Teorii i Historii Wychowania realizuje badania: *Historia i współczesność procesów edukacyjnych. Przedsiębiorczość w edukacji obywatelskiej.*

Prowadzone badania mają ścisły związek z prowadzonymi specjalnościami. Obejmują one wybrane problemy teoretyczne, metodologiczne oraz metodyczne pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, pedagogiki kultury, pedagogiki twórczości, pedagogiki wielo- i międzykulturowej, pedagogiki specjalnej, historii myśli pedagogicznej, filozofii wychowania oraz antropologii kulturowej. Stanowią one tym samym istotne odniesienie dla kształtowania programu kształcenia na kierunku Pedagogika. W ostatnich pięciu latach wyniki badań zostały upowszechnione w 191 monografiach oraz 1533 artykułach i rozdziałach w pracach zbiorowych. Jest to dorobek imponujący.

Wydział systematycznie wydaje serie wydawnicze i punktowane czasopisma naukowe, m. in.: „Edukacja Międzykulturowa”, „Studia Etnologiczne i Antropologiczne”, „Studia z Filozofii Polskiej”, „Problemy edukacji, rehabilitacji i socjalizacji osób niepełnosprawnych”, „Edukacja małego dziecka”, „Pedagogika a etnologia i antropologia kulturowa. Wspólne obszary badań”, „Cieszyński Almanach Pedagogiczny” (czasopismo).

W ostatnich pięciu latach pracownicy Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji zorganizowali 54 konferencje naukowe, w których łącznie wzięło udział 3275 osób i wygłoszono 1572 referaty. Konferencje te były współorganizowane m.in. z Wyższą Szkołą Pedagogiczną ZNP w Warszawie, Wyższą Szkołą Humanitas w Sosnowcu, Wyższą Szkołą Administracji w Bielsku-Białej, Akademią Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej oraz partnerami zagranicznymi: Ostravska Univerzita w Ostravě, (Republika Czeska), Univerzita Mateja Bela w Banskej Bystrici (Słowacja), Prešovská Univerzita w Prešove (Słowacja). Z kolei pracownicy Wydziału uczestniczyli w 745 konferencjach krajowych i 117 zagranicznych, na których łącznie wygłosili 1153 referaty. Konferencje zagraniczne miały miejsce m.in. w/na: Białorusi, Czechach, Ukrainie, Finlandii, Francji, Niemczech, Serbii, Słowacji, USA, Japonii Węgrzech, Wielkiej Brytanii. Pracownicy brali udział w krajowych oraz międzynarodowych projektach i programach badawczych. W latach 2009-2013 zrealizowano łącznie 19 projektów badawczych, w tym 2 granty habilitacyjne, 2 projekty NCN, 1 projekt NPRH, 3 projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 1 grant inwestycyjny oraz 10 projektów międzynarodowych.

W badaniach naukowych prowadzonych przez pracowników Wydziału biorą czynny udział studenci oraz koła naukowe. Najbardziej aktywny udział przejawiają: Koło Naukowe Edukacji Międzykulturowej, Koło Animatorów Kultury oraz Koło Naukowe Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej. Działalność naukowa studentów obejmuje:

- udział w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych,
- organizowanie tematycznych konferencji naukowych oraz wykładów otwartych,
- udział w warsztatach i seminariach naukowych,
- prowadzenie badań ankietowych w ramach realizowanych przez pracowników badań zespołowych (badania statutowe, granty krajowe i zagraniczne),
- publikowanie artykułów, recenzji książek i sprawozdań w czasopismach naukowych wydawanych na Wydziale,
- składanie wniosków i realizacja studenckich projektów badawczych:

Projekt badawczy zespołowy „*Monitorowanie skali problemów uzależnień i przemocy w środowisku lokalnym*” - czas trwania (10.2014-12.2015) – źródło finansowania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie – liczba studentów, którzy realizują badania w ramach podpisania umowy o wolontariacie z kierunku Pedagogika – 21.

Projekt badawczy i społeczny – UE - „*Osoba niepełnosprawna moim sąsiadem. Nieinstytucjonalne wsparcie osób niepełnosprawnych*”- czas trwania 2012 r. – źródło finansowania Mikrofundusz Euroregion Śląsk Cieszyński – UE - liczba studentów, którzy realizują badania w ramach podpisania umowy o wolontariacie z kierunku Pedagogika – 10.

Projekt badawczy i społeczny – UE - „*Instytucje i organizacje wspierające rozwój i socjalizację osób niepełnosprawnych na terenie powiatu cieszyńskiego i karwińskiego*” - czas trwania 2011 r. – źródło finansowania Mikrofundusz Euroregion Śląsk Cieszyński – UE - liczba studentów, którzy realizują badania w ramach podpisania umowy o wolontariacie z kierunku Pedagogika – 14.

Projekt badawczy: *Trudne rozmowy o Czesławie Miłoszu – dialog, tolerancja, partnerska współpraca* – projekt zrealizowany przez Koło Naukowe Edukacji Międzykulturowej w 2011 roku

W celu upowszechnienia wyników badań naukowych prowadzonych przez studentów zostało powołane czasopismo Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie (Uchwała nr 109 RW z dnia 18.12.2013), którego I tom pt. *Między teorią a praktyką* znajduje się obecnie w realizacji wydawniczej. Efekty prowadzonych przez studentów poszukiwań badawczych zostały opublikowane m.in. w publikacjach: T. Lewowicki, J. Suchodolska (red.), *Dzieci w procesie kształtowania postaw kulturowych. Przewodnik po ścieżkach*

edukacji regionalnej i wielo-i międzykulturowej, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011, Edukacja Międzykulturowa 2013/2, Wyd. Adam Marszałek; Ku pamięci, przestrodze i wybaczeniu, Wyd. Scriptum, Kraków 2013, ISBN 978-83-64028-17-5; „Katharsis” kary. Wybrane obszary problematyki penitencjarnej Wyd. Scriptum, Kraków 2013, ISBN 978-83-60163-97-9; O dziedzictwie kulturowym inaczej. Materiały metodyczne dla szkół ponadgimnazjalnych z edukacji regionalnej, Wyd. Scriptum, Kraków – Pszczyna 2014, ISBN 978-83-64028-39-7; Wybrane konteksty edukacji dzieci młodzieży, Wyd. Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, Racibórz, 2013, ISBN 978-83-60730-70-6, Dziecko w świecie innowacyjnej edukacji, współdziałania i wartości., Wyd. UŚ Katowice.

Dobłą stroną jest internacjonalizacja procesu kształcenia na kierunku Pedagogika. Wydział realizował 23 tematy we współpracy z następującymi ośrodkami zagranicznymi:

Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie (Republika Czeska)

Uniwersytet Ostrawski (Republika Czeska)

Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie (Republika Czeska),

Pedagogická fakulta Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica (Słowacja)

Szkolny Punkt Konsultacyjny im. Jana III Sobieskiego przy Ambasadzie RP w Wiedniu (Austria), Szkoła Podstawowa z polskim językiem nauczania w Czeskim Cieszynie (Republika Czeska), Szkolny Punkt Konsultacyjny im. A. Mickiewicza przy Ambasadzie RP w Paryżu (Francja), Szkolny Punkt Konsultacyjny im. św. Jadwigi przy Ambasadzie RP w Pradze (Republika Czeska), Polska Szkoła Sobotnia w Perth (Australia)

Uniwersytet im. Borysa Grinczenki w Kijowie, Państwowy Uniwersytet im. Iwana Franko w Żytomierzu (Ukraina)

Uniwersytet Śląski w Opawie Wydział Ekonomiczny w Karwinie (Republika Czeska)

Nesna College (Norwegia)

Freie Universität Berlin (Niemcy), Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (Słowacja), Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (Republika Czeska)

Winchester of University (Wielka Brytania)

Kołodż Pedagogiczny w Tarnopolu (Ukraina)

Open University w Suboticy, International Festival of Children's Theatres, Theatre Museum of Vojvodina w Nowym Sadzie (Serbia).

Słowacja Prešovská Univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra prírodovedných a technických disciplín, Słowacja

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Педагогічний інститут, Кафедра Соціальної педагогіки, Ukraina

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Інститут педагогіки, психології і мистецтв, Ukraina

University of Debrecen (Węgry)

Ostravská Univerzita v Ostravě, Fakulta sociálních studií, Katedra sociálních věd, Czechy

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky, Słowacja

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Republika Czeska), Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy regionalnej „Olza”, Instytut EuroSchola (Republika Czeska).

W ramach programu Erasmus na Uniwersytecie w Ostrawie jest 4 studentów, 1 student studiuje w Sligo, Irlandia, 2 studentów w Aveiro, Portugalia, 2 w Ołomuńcu, Republika Czeska. Ogółem studia w zagranicznej uczelni partnerskiej w roku akademickim 2014/2015 realizuje 11 osób studiujących na kierunku pedagogika.

Wydział Pedagogiczny współpracuje także z instytucjami otoczenia gospodarczego. Są to głównie instytucje, z którymi Uczelnia podpisała porozumienia i umowy o współpracy, w których studenci kierunku Pedagogika odbywają zajęcia praktyczne i praktyki pedagogiczne.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ - wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Efekty prowadzonych na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji badań naukowych odpowiadają programowi kształcenia i są wykorzystywane w procesie kształcenia studentów na kierunku Pedagogika. Studenci mają możliwość przejawiania aktywności naukowej w kołach naukowych, uczestnictwa w badaniach naukowych, konferencjach oraz publikowania wyników badań własnych. Proces internacjonalizacji procesu kształcenia jest na dobrym poziomie. Wydział posiada szerokie kontakty naukowe nauczycieli akademickich z jednostkami krajowymi i zagranicznymi, co przyczynia się do wzbogacenia oferty kształcenia. Wielu pracowników uczestniczy w projektach badawczych oraz wymianie międzynarodowej.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Zasady i procedury rekrutacji studentów zostały określone w Uchwale nr 128 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Śląskim w roku akademickim 2014/2015. Postępowanie rekrutacyjne jest przeprowadzane przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną, która weryfikuje wnioski kandydatów złożone poprzez internetowe konto. Postępowanie rekrutacyjne ma charakter konkursowy. W przypadku studiów pierwszego stopnia kryteria oparto na obiektywnym kryterium wyników maturalnych. W przypadku studiów drugiego stopnia w ramach kierunku pedagogika stosowany jest konkurs ocen na dyplomie ukończenia studiów pierwszego stopnia kierunku pedagogika oraz kryterium średniej ocen. Na podstawie informacji przedstawionych przez Władze Wydziału należy stwierdzić, iż zapewniono selekcyjny dobór kandydatów.

Na specjalności nauczycielskie studiów drugiego stopnia rekrutowani są absolwenci studiów nauczycielskich pierwszego stopnia. Jest to zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli.

Na podstawie wyżej wymienionej Uchwały, a także opinii studentów przedstawionych podczas spotkania z ZO PKA należy stwierdzić, że procedura rekrutacyjna jest przejrzysta i obiektywna. Procedura rekrutacyjna została udostępniona na stronie internetowej Uczelni, co czyni ją powszechnie dostępną.

Zdaniem studentów liczba przyjmowanych studentów na kierunek pedagogika jest odpowiednia, a infrastruktura Wydziału pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia przez wszystkich przyjętych kandydatów.

2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, w ramach wizytowanego kierunku stosowany jest system oceny osiągnięć studentów zorientowany w głównej mierze na nabywanie i weryfikację wiedzy. Cel ten jest realizowany poprzez weryfikację częściową postępów edukacyjnych studentów przeprowadzaną w różnorodnych formach. Dominującą formą weryfikacji jest jednakże forma prezentacji przygotowywanych projektów, która zdaniem studentów weryfikuje jedynie nabywaną wiedzę. Taka forma weryfikacji nie skłania studentów do systematycznej pracy. Studenci wskazali na przepełnienie programu kształcenia treściami teoretycznymi, przy małej obecności treści o charakterze praktycznym.

Nakład pracy studentów został określony poprzez system punktacji ECTS, który studenci mogą odnaleźć w ogólnodostępnych sylabusach. W ocenie studentów punkty ECTS nie zostały prawidłowo przypisane do większości przedmiotów – są one zawyżone, bądź zaniżone względem potrzebnego nakładu pracy. Studenci zwracali uwagę przede wszystkim na przedmioty, które są zaliczane na podstawie prezentacji projektów. Zdaniem studentów punktacja ECTS w zakresie tych przedmiotów jest zawyżona.

System ocen jest prezentowany studentom w czasie pierwszych zajęć organizacyjnych. Studenci mogą go także odnaleźć w Regulaminie Studiów, który został zamieszczony na stronie internetowej Wydziału. Taka forma prezentacji systemu ocen została przez studentów oceniona pozytywnie.

3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Program kształcenia kierunku pedagogika jest przystosowany do międzynarodowej mobilności studentów poprzez zastosowanie systemu punktacji ECTS oraz naukę języka obcego.

Każdemu z przedmiotów została przypisana waga punktów ECTS. Dzięki temu studenci mogą korzystać z transferu swoich osiągnięć uzyskiwanych w innych Uczelniach. Studenci chcący wyjechać za granicę, np. w ramach stypendium Erasmus+ nie mają problemów z przenoszeniem swoich osiągnięć – jeżeli przeniesienie to zostało wcześniej uzgodnione z Władzami Wydziału.

W zakresie nauki języków obcych studenci zwrócili uwagę na jedynie potencjalną możliwość wyboru lektoratu z innego języka obcego niż angielski. Mimo szerokiej oferty językowej, uruchamiane są tylko lektoraty z języka angielskiego. Nie jest stosowane także zróżnicowanie poziomu trudności grup pod względem zaawansowania umiejętności językowych. Wobec powyższego rekomendowane jest zastosowanie rozróżnienia stopnia zaawansowania językowego poszczególnych grup lektoratowych.

W czasie spotkania z ZO PKA studenci podkreślili, że pomoc administracyjna Wydziału w zakresie korzystania z zagranicznych wyjazdów stypendialnych jest na bardzo dobrym poziomie. Studenci czują się dobrze poinformowani o tym w jaki sposób aplikować o stypendia zagraniczne – nie tylko w ramach programu Erasmus+. Studenci znają także zasady korzystania z programu wymiany krajowej – MOST. Na podstawie przedstawionej dokumentacji oraz opinii studentów należy stwierdzić, iż studenci wykorzystują dostępne dla nich możliwości odbycia części studiów poza macierzystym ośrodkiem akademickim.

4.system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System opieki dydaktycznej oferowany studentom kierunku pedagogika WEiNOE UŚ skoncentrowany jest na procesie uczenia się poprzez godziny kontaktowe w formie wykładów i ćwiczeń oraz poprzez prace własną studenta. Nakład pracy własnej studenta został określony poprzez punktację ECTS.

Studenci wskazali, iż harmonogram zajęć dydaktycznych został opracowany w dogodny dla nich sposób, szczególnie ze względu na określenie piątku jako dnia wolnego od zajęć dydaktycznych dla studentów stacjonarnych. Także plan rozkładu zajęć w ciągu dnia został przez studentów określony pozytywnie. Zakres udostępnianych informacji dotyczących organizacji procesu kształcenia, a także sposób ich udostępniania studenci ocenili pozytywnie. Bieżące informacje są udostępniane poprzez wewnętrzną platformę internetową, stronę internetową Wydziału lub poprzez pocztę elektroniczną. Formy te studenci ocenili pozytywnie.

Nauczyciele akademicki są dostępni dla studentów podczas dyżurów i konsultacji. Dyżury odbywają się w podanych godzinach w budynku Wydziału. Studenci pozytywnie ocenili w tym zakresie dostępność nauczycieli akademickich. Dodatkowo możliwa jest komunikacja drogą elektroniczną, co także zostało przez studentów określone pozytywnie.

W zakresie proponowanych materiałów dydaktycznych (w tym literatury przedmiotu), studenci wyrażali się pozytywnie. Według ich opinii, proponowane materiały są pomocne do uzyskania zakładanych efektów kształcenia i stanowią niezbędne uzupełnienie procesu dydaktycznego. Studenci wskazali, iż w większości przypadków w ramach godzin kontaktowych poruszane są zagadnienia kluczowe, natomiast kwestie szczegółowe mogą zostać przez studentów opracowane samodzielnie przy pomocy wskazywanych przez nauczycieli akademickich materiałów dydaktycznych.

W zakresie opieki dydaktycznej studenci wskazali na problem nadmiernego stosowania określonych metod dydaktycznych (prezentacja projektów w czasie zajęć ćwiczeniowych jako forma zaliczenia). Zastrzeżenia studentów wzbudza także sekwencyjność przedmiotów oraz ich rozkład w toku kształcenia. Studenci wskazali, iż przedmioty o wyższym stopniu trudności nie powinny być przewidziane w planie studiów w okresie przygotowywania pracy dyplomowej. W ramach wizytowanego kierunku nie są wykorzystywane techniki i metody kształcenia na odległość, poza przesyłaniem przez niektórych nauczycieli akademickich materiałów dydaktycznych pocztą elektroniczną. Jednakże nie stanowi to dla studentów znacznego utrudnienia.

Studenci pozytywnie odnieśli się do systemu opieki naukowej, a zwłaszcza do funkcjonowania kół naukowych i aktywnej postawy nauczycieli akademickich w tym zakresie. Studenci mają możliwość uczestniczenia w prowadzonych badaniach i publikacji swoich osiągnięć. W ramach

zajęć seminaryjnych studenci mają w większości możliwość wyboru tematyki prac dyplomowych. Należy zwrócić uwagę na przejrzystość opracowane i ujednolicone wytyczne dotyczące procesu dyplomowania, określone w Uchwale nr 60 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji UŚ z dnia 26 czerwca 2013 roku i dostępne dla wszystkich studentów. Przygotowanie przejrzystego opisu procedury dyplomowania należy określić jako dobrą praktykę.

Informacje zawarte w ogólnodostępnych sylabusach należy ocenić pozytywnie. W ocenie studentów, sylabusy zostały skonstruowane w sposób czytelny i przejrzysty. Studenci chętnie sięgają do sylabusów celem sprawdzenia tematyki zajęć, czy literatury przedmiotu. Dodatkowo treści w nich zawarte są prezentowane studentom podczas pierwszych zajęć organizacyjnych z każdego przedmiotu.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod motywacyjnych stosowanych przez Władze Wydziału w procesie kształcenia na kierunku pedagogika. Metody te są stosowane zarówno przez nauczycieli akademickich, jak również poprzez koła naukowe, czy inne organizacje zachęcające studentów do aktywności nie tylko na polu naukowym, ale także społecznym, związanym zwłaszcza z transgraniczną specyfiką regionu.

Podział dotacji budżetowej został dokonany w porozumieniu z odpowiednim organem uczelnianego samorządu studenckiego, co spełnia przesłanki art. 174 ust.2 Ustawy. Studenci pozytywnie odnieśli się do stosowanego przez Wydział zakresu opieki materialnej i socjalnej, który pokrywa się z wymogami ustawowymi tj. zawiera podział na stypendium dla najlepszych studentów, stypendium rektora, stypendium socjalne i stypendium dla osób niepełnosprawnych. Kompetencje w zakresie pomocy materialnej zostały przekazane Komisji Stypendialnej i Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Studenci nie zgłosili zastrzeżeń co do terminowości wypłat świadczeń pomocy materialnej.

Wydział wspiera rozwój zawodowy studentów poprzez działalność Biura Karier świadczącego m.in. usługi z zakresu doradztwa zawodowego. Jednakże studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, że ze względu na fakt, iż Biuro Karier znajduje się w siedzibie Uniwersytetu w Katowicach – działalność Biura w Cieszynie jest ograniczona. Informacje o szkoleniach docierają do studentów, jednakże zwykle szkolenia odbywają się w Katowicach, co nie jest dogodne dla studentów wizytowanego kierunku.

Władze Wydziału wspierają studencki ruch kulturowy i społeczny poprzez przekazywanie wsparcia materialnego dla samorządu studenckiego i organizacji studenckich. Samorząd studencki, angażujący się w liczne przedsięwzięcia społeczno-kulturowe ma zagwarantowany budżet, wydzielony ze środków Uczelni, a także własne biuro z pełnym wyposażeniem biurowym. Studenci zaangażowani w rozwój społeczno-kulturalny Wydziału pozytywnie oceniają jego działania w tym zakresie.

W zakresie obsługi administracyjnej studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali na często występującą niekompetencję pracowników administracyjnych i stosowaną praktykę odsyłania na inne szczeble administracji Uczelnianej. Studenci podkreślili, że pracownicy obsługi administracyjnej są zasadniczo pozytywnie nastawieni do studentów, jednakże często nie uzyskują oczekiwanej pomocy. Wskazano także na przykłady braku udzielenia pomocy lub niekompetencji podczas procesu aplikowania o formy pomocy materialnej.

Skargi i wnioski składane są przez studentów przede wszystkim w formie ustnej bezpośrednio do Władz Wydziału – w większości przypadków są one rozpatrywane niezwłocznie. Taka forma załatwiania spraw wydaje się być najbardziej dogodna dla studentów. Opracowano także

pisemną, wewnętrzną procedurę składania skarg i wniosków. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie wskazali na przypadki zastosowania tej procedury.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci odnosili się do swojego Wydziału pozytywnie, jednakże wskazali na konkretne kwestie, które ich zdaniem wymagają poprawy, zwłaszcza w zakresie opieki dydaktycznej i administracyjnej. Podczas spotkania z ZO PKA obecna była większość studentów wizytowanego kierunku. Jako największą zaletę Wydziału studenci wskazali wsparcie naukowe, dobrze zaplanowany harmonogram oraz profesjonalną kadrę nauczycieli akademickich.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i oparte na obiektywnych kryteriach. Procedura rekrutacyjna jest powszechnie udostępniona.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na weryfikację wiedzy. Studenci wskazali na potrzebę wzmocnienia weryfikacji ich umiejętności i kompetencji społecznych.
- 3) Studenci mają możliwość odbycia części swoich studiów w zagranicznym ośrodku akademickim, a uzyskane tam osiągnięcia zostaną uznane na macierzystej Uczelni. Studenci są przygotowywani do takiego wyjazdu, m.in. dobry poziom informacji o potencjalnych możliwościach wyjazdu.
- 4) Studenci wizytowanego kierunku są zadowoleni ze stosowanego przez Wydział systemu opieki naukowej, materialnej i socjalnej i nie zgłaszają w tym zakresie zasadniczych uwag. Studenci wskazali na kwestie wymagające poprawy w zakresie systemu opieki dydaktycznej i administracyjnej.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) na Uniwersytecie Śląskim został wprowadzony uchwałą nr 126 Senatu UŚ z dnia 24 kwietnia 2012 r. Obejmuje on w szczególności następujące elementy:

- politykę i procedury zapewniania jakości kształcenia na Uczelni;
- zasady rekrutacji na studia;
- analizę i doskonalenie programów kształcenia;
- system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia;
- zasady zapewnienia wysokiego poziomu kadry dydaktycznej;
- ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- badanie opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych i obsłudze procesu kształcenia oraz opinii pracowników o warunkach kształcenia;
- badanie kariery zawodowej absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia;
- badanie opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej i wykorzystywanie ich w procesie tworzenia i doskonalenia programów kształcenia;
- zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa);
- zasady gromadzenia, analizowania i publikowania informacji na temat kształcenia.

Działaniem SZJK objęci są studenci wszystkich poziomów i form studiów, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych oraz pracownicy Uniwersytetu Śląskiego.

System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim budowany jest z poszanowaniem autonomii i specyfiki wydziałów i innych jednostek dydaktycznych Uniwersytetu – szczegółowe procedury zapewniania jakości kształcenia opracowują poszczególne jednostki z wykorzystaniem swoich dobrych doświadczeń w tym zakresie. Zadania ściśle odnoszące się do kształcenia na poszczególnych kierunkach realizowane są w ramach kierunkowych systemów zapewniania jakości kształcenia (KSZJK).

W skład SZJK kształcenia wchodzi:

- Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK),
- wydziałowe zespoły ds. jakości kształcenia (WZJK),
- kierunkowe zespoły zapewniania jakości kształcenia (KZZJK).

Skład i zakres działania ww. zespołów określa uchwała nr 126 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim.

WSZJK na Wydziale jest integralną częścią Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie. Dąży on do osiągnięcia na kierunku pedagogika: Celu Strategicznego 2 – *Innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna*, wynikającego ze Strategii Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012-2020. Na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku pedagogika został powołany dnia 17 października 2012 roku. W dniu 20 lutego 2013 roku Uchwałą Nr 15 Rady Wydziału EiNoE został przyjęty dokument: *Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji* (WSZJK).

System Zapewniania Jakości Kształcenia w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji (WSZJK) jest integralną częścią Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Śląskim. WSZJK realizuje następujące zadania:

- opracowanie i wdrożenie polityki systematycznego doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale
- gromadzenie, opracowywanie i analizowanie informacji użytecznych dla działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia; formułowanie wniosków praktycznych
- analiza i doskonalenie programów kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej
- analiza i weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych przez Wydział
- doskonalenie jakości kadry dydaktycznej
- ocena procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych
- badanie opinii studentów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych, obsłudze procesu i warunkach kształcenia
- monitorowanie, przegląd zasobów wspierających kształcenie oraz środków wsparcia dla studentów
- publikowanie i upowszechnianie informacji na temat kształcenia, zwłaszcza zaś informacji o działaniach projakościowych
- pobudzanie wewnętrznej dyskusji dotyczącej jakości kształcenia i inicjowanie działań zmierzających do doskonalenia jakości kształcenia
- monitorowanie skuteczności działania Systemu oraz stworzenie mechanizmów jego doskonalenia.

Działaniem WSZJK objęci są studenci wszystkich poziomów i form studiów i słuchacze studiów podyplomowych oraz pracownicy Wydziału.

Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku jest przejrzysta. Nadzór nad WSZJK na Wydziale sprawuje Dziekan. Za wdrożenie i funkcjonowanie WSZJK odpowiedzialny jest powołany przez dziekana pełnomocnik ds. jakości kształcenia. Pozostałe osoby pełniące funkcje kierownicze (prodziekani, dyrektorzy instytutów, kierownicy zakładów) uczestniczą w realizacji zadań WSZJK w ramach swoich kompetencji.

Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia powołuje Dziekan na daną kadencję. Członkami KZZJK są: Dyrektor Instytutu Nauk o Edukacji – odpowiedzialny za sprawy kształcenia, koordynator praktyk na kierunku, kierownicy studiów podyplomowych oraz kierownicy specjalności i/lub zakładów oraz przedstawiciel Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego. Szczegółowe zadania Kierunkowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (KSZJK) na kierunku pedagogika realizowane są według przyjętego przez KZZJK harmonogramu na dany rok akademicki w porozumieniu z WZJK i Radą Instytutu Nauk o Edukacji.

Zadania poszczególnych zespołów, tworzących strukturę Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, struktura odpowiedzialności, przyjęte procedury, sprawozdawczość, określanie i wdrażanie zmian do programu studiów oraz procesu kształcenia zostały jasno określone i upublicznione na stronie internetowej (w zakładce Jakość Kształcenia).

Na podstawie dokonanej, w trakcie wizytacji, analizy Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia można stwierdzić, iż jego struktura jest przejrzysta i drożna, określone zostały: zadania poszczególnych zespołów, zakres ankietyzacji i sprawozdawczości (zasady, przeprowadzanie, opracowanie, publikowanie wyników), ocena zajęć dydaktycznych oraz ich analiza i ogólna ocena, zasady tworzenia i archiwizacji dokumentacji związanej z weryfikacją efektów kształcenia, wzory sprawozdań zespołów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Analizą efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia zajmuje się Zespół Kierunkowy Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi kierownicy zakładów, kierownicy studiów podyplomowych, nauczyciele akademicki zaliczeni do minimum kadrowego dla kierunku, inni nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia dydaktyczne na danym kierunku studiów / studiach podyplomowych, którzy nie stanowią minimum kadrowego, przedstawiciel samorządu studentów. Zespół tworzy, opracowuje i opiniuje elementy wewnętrznego systemu w zakresie zapewniania jakości kształcenia na kierunku studiów. Kierunkowy System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje system weryfikacji efektów kształcenia (EK), doskonalenie programów kształcenia oraz ocenę jakości kadry dydaktycznej. W roku akademickim 2013/2014, w ramach systemu weryfikacji efektów kształcenia objęto monitoringiem realizację EK w ramach praktyk zawodowych, oraz modułów obowiązujących w danym semestrze. Koordynatorzy modułów monitorowali sposoby i realizację weryfikacji efektów kształcenia; czuwali nad prawidłową realizacją treści kształcenia, metodami pracy na zajęciach oraz prawidłową budową narzędzi weryfikacji EK w zakresie poszczególnych modułów. Podczas konsultacji pracowników realizujących sylabus z koordynatorem danego modułu, analizowano i weryfikowano zapis sylabusów i narzędzi weryfikacji efektów kształcenia. Po każdej sesji egzaminacyjnej opiekunowie specjalności konsultowali zrealizowanie EK z koordynatorami poszczególnych modułów w celu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Opiekunowie poszczególnych specjalności przeprowadzali także hospitacje zajęć dydaktycznych w celu doskonalenia jakości kształcenia na kierunku pedagogika. Działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia na kierunku pedagogika są udokumentowane protokołami z posiedzeń Kierunkowego Zespołu Jakości Kształcenia (KZZJK), Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Kształcenia, odbytych w latach 2012-2014 oraz sprawozdaniami. Analiza przedłożonej ZO dokumentacji potwierdza prowadzoną weryfikację założonych efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów realizowanych na kierunku Pedagogika, w których uwzględniono efekty kształcenia oraz

zastosowane metody ich weryfikacji. Systematycznie są prowadzone hospitacje zajęć dydaktycznych, ankietyzacja zajęć dydaktycznych oraz audyt wewnętrzny w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych zgodnie z planem. Sprawozdania dotyczące wyników weryfikacji efektów kształcenia oraz ewaluacji zajęć dydaktycznych są udostępniane nauczycielom akademickim i studentom.

Na podstawie Raportu samooceny, oglądu dokumentacji oraz rozmów z koordynatorem WSZJK i pracownikami można stwierdzić przydatność przyjętych procedur i mechanizmów ich weryfikowania w celu podnoszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Wszelkie wyniki monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz wprowadzonych zmian są udostępniane na stronie internetowej Wydziału w zakładce Badanie Jakości Kształcenia, w której zamieszcza się coroczne sprawozdanie Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji *Raport z oceny własnej jednostki*. Informacje o procesie kształcenia są dostępne w systemie USOS-web, na tablicach informacyjnych przy dziekanacie. System ten należy ocenić pozytywnie.

Można jednoznacznie stwierdzić, że struktura zarządzania procesem dydaktycznym na kierunku Pedagogika jest przejrzysta, dowodzi systematyczności oraz wieloaspektowego doskonalenia programu kształcenia. W ocenianym okresie podjęto i nadal podejmuje się prace dotyczące: monitorowania i modyfikacji programu studiów oraz sprawozdawczość w tym zakresie. Funkcjonujący w Uczelni i na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji System Zapewnienia Jakości Kształcenia umożliwia analizę efektów kształcenia oraz doskonalenie programu kształcenia na kierunku Pedagogika. Wnioski i zalecenia, wynikające z monitorowania procesu kształcenia są wdrażane do programu kształcenia.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Kierując się wyzwaniami stawianymi przez szeroko pojęty rynek edukacji i kultury oraz oczekiwania różnych interesariuszy z kręgu przedsiębiorczości na kierunku Pedagogika na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji podejmowane są działania zmierzające do wykształcenia jak najlepszych specjalistów. Do tych działań można zaliczyć nawiązanie współpracy z placówkami oświatowymi: przedszkolami, szkołami i liceami, gdzie studenci doskonalą umiejętności metodyczno-organizacyjne oraz placówkami muzealnymi posiadającymi działy etnograficzne. Porozumienia zakładają wymianę doświadczeń, dobrych praktyk oraz staże i możliwość odbywania praktyk studenckich. Porozumienia zakładają także możliwość wykonywania prac na zasadzie wolontariatu. Planowane jest zawarcie formalnych umów z dyrekcjami przedszkoli, szkół, liceów, Domami Kultury, Muzeum w Gliwicach, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Śląska Cieszyńskiego oraz Muzeum Górnos Śląski Park Etnograficzny w Chorzowie. Ponadto pracownicy jednostki biorą aktywny udział w programie „Uniwersytet dla szkół”. Oferta ta kierowana jest do szkół średnich. W ramach realizacji programu wygłaszane są wykłady, których głównymi celami są: atrakcyjna promocja szeroko pojętej wiedzy z zakresu pedagogiki, kultury, etnologii i antropologii kulturowej oraz są stwarzane warunki do rozwijania indywidualnych zainteresowań i umiejętności młodzieży szkół ponadgimnazjalnych w zakresie nauk humanistycznych i społecznych. Nawiązana została także współpraca dydaktyczna z Miejską Biblioteką Publiczną w Cieszynie, w ramach której podejmuje się działania związane z popularyzacją i propagowaniem Ogólnopolskiej Akcji „Cała Polska czyta dzieciom” oraz realizację warsztatów literacko-plastycznych z dziećmi. Na uwagę zasługuje także przygotowanie i udział studentów i pracowników Instytutu Nauk o Edukacji w akcjach „Noc w muzeum” we współpracy z Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie oraz nawiązanie współpracy z Książnicą Cieszyńską w ramach edukacji kulturowej i regionalnej. Partnerskie współdziałanie Wydziału (pracowników naukowo-dydaktycznych oraz studentów kierunku Pedagogika) zarówno z zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckimi, jak i jednostkami samorządowymi, kulturalnymi i oświatowymi różnego typu w

kraju (współpraca z podmiotami zewnętrznymi stanowi płaszczyznę komunikowania się z szeroko rozumianym środowiskiem oraz społecznością lokalną i regionalną) aktywizuje uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości. Tworzone nowe specjalności w ramach kierunku pedagogika w Instytucie Nauk o Edukacji są wynikiem prowadzonej współpracy i konsultacji z wieloma interesariuszami zewnętrznymi. W wyniku prowadzonych rozmów rozpoznano potrzeby środowiska lokalnego i zainteresowanie podmiotów zewnętrznych wprowadzaniem na rynek pracy absolwentów o określonych kompetencjach i umiejętnościach. Interesariusze współpracują z zespołami działającymi w ramach Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. W pracach KZZJK, jako interesariusze wewnętrzni, uczestniczą studenci, delegowani do prac w tych zespołach w drodze wyborów organizowanych przez samorząd studencki. W pracach zespołów uczestniczą także nauczyciele akademicy. Dokonana w czasie wizytacji analiza dokumentacji potwierdza uczestnictwo interesariuszy wewnętrznych w posiedzeniach Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia. Ponadto na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji organizowane są konferencje naukowe i sympozja z udziałem przedstawicieli pracodawców. Podczas spotkań dyskutowane są kwestie przygotowania absolwentów kierunku pedagogika na potrzeby rynku pracy, a także zapotrzebowanie na umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodów, do których przygotowują poszczególne specjalności. Można stwierdzić, na podstawie analizy uchwał i zarządzeń wewnętrznych wydawanych w Uczelni, jak również protokołów dokumentujących działalność Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Kształcenia, Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, iż oceniana jednostka podejmuje działania na rzecz rozwoju wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

We wcześniejszej ocenie na wizytowanym kierunku nie sformułowano zaleceń odnośnie WSZJK.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W Uczelni i w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji wypracowano przejrzystą strukturę Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Przyjęte i stosowane procedury umożliwiają monitorowanie jakości kształcenia. Na kierunku Pedagogika systematycznie dokonywana jest weryfikacja efektów kształcenia, a jej wyniki stanowią podstawę modyfikacji programu studiów i metod jego realizacji. Dokumentacja Wydziału potwierdza zaawansowany charakter działań podejmowanych na rzecz zapewnienia jakości kształcenia na kierunku Pedagogika.

2) Zgodnie z wprowadzonymi w Uczelni regulacjami interesariusze wewnętrzni i interesariusze zewnętrzni biorą czynny udział w pracach na rzecz kształcenia na kierunku Pedagogika.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe	X				
5	infrastruktura dydaktyczna		X			

6	prorowadzenie badań naukowych³	X				
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Sumując należy stwierdzić, że dla kierunku pedagogika w wizytowanej jednostce prowadzone jest kształcenie na odpowiednim poziomie akademickim. Zwraca uwagę przede wszystkim wysoki poziom prowadzonych zajęć, duży potencjał kadrowa, właściwa polityka kadrowa Wydziału oraz dobre warunki lokalowe dla procesu kształcenia. Jednostka z wizytowanym kierunkiem dobrze wpisala się w misję Uniwersytetu Śląskiego oraz w specyficzne zadania regionu, w którym działa. Potwierdzono to bardzo dobrymi relacjami z interesariuszami zewnętrznymi. W ocenie zespołu PKA wszystkie kryteria raportu zasługują na ocenę w pełni, z czego kryterium badań naukowych i potencjału kadrowego oceniono jako wyróżniająco. Nie oznacza to jednak, że nie dostrzeżono pewnych drobnych nieprawidłowości, które zaleca się usunąć.

Zalecenia:

- Zaleca się poprawę jakości prac dyplomowych, a w szczególności omówienie z promotorami modelu badawczego prac w strategii jakościowej i ilościowej, oraz zasad wnioskowania w tego typu pracach.
- Zaleca się przeanalizowanie zasad rekrutacji na drugi stopień studiów specjalności nauczycielskich oraz wymogów jakie te studia muszą spełnić zgodnie ze standardami przygotowania nauczycielskiego.

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.